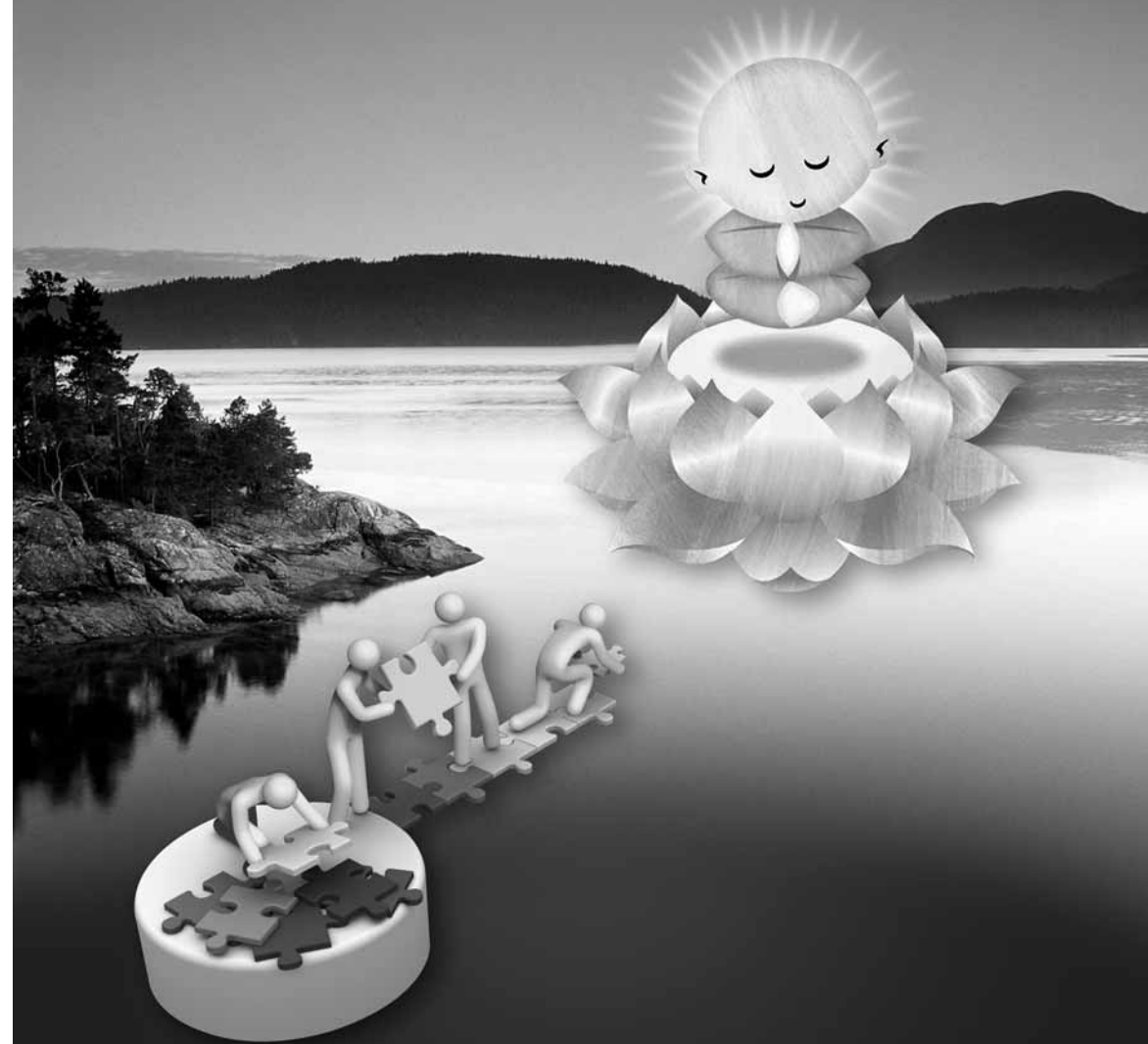

กำลังใจ

ดร.สนอง วรอุไร

กำลังใจ

ดร.สนอง วรอุไร

ชมรมกัลยาณธรรม

หนังสือดีลำดับที่ ๑๓๘

จำนวนพิมพ์ ๗,๐๐๐ เล่ม ; พุทธศักราช ๒๕๕๓

จัดพิมพ์โดย

ชมรมกัลยาณธรรม

๑๐๐ ถนนประโคนชัย ตำบลปากน้ำ

อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐

โทรศัพท์ ๐๒-๗๐๒-๗๓๕๓

รูปเล่ม : บริษัท วิธิต่า จำกัด โทรศัพท์ ๐๘๖ ๗๘๗ ๘๘๐๐

แยกสีและอนุเคราะห์การจัดพิมพ์โดย

: บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี)

เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๔๒๒ ๙๐๐๐, ๐ ๒๘๘๒ ๑๐๑๐

โทรสาร ๐ ๒๔๓๓ ๒๗๔๒, ๐ ๒๔๓๔ ๑๓๘๕

ลัทธิพทานัง ธัมมทานัง ชินาติ
การให้ธรรมะเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทั้งปวง
www.kanlayanatam.com

คำนำ

บุคคลจะสามารถบรรลุความดีงามของชีวิตได้ ต้องพัฒนาใจให้มีกำลังต้านทานอำนาจของมาร กำลังที่กล่าวถึงนี้หมายถึงพลธรรม ๕ ประการ ที่ผู้ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต นิยมพัฒนาอยู่ทุกขณะตื่น เมื่อใดที่คุณธรรมทั้งห้าให้ผล ความสมปรารถนาในสิ่งดีงาม ย่อมเกิดขึ้นทั้งในชีวิตนี้และในชีวิตหน้า

ข้าพเจ้าอังกะเอาอันสงฆ์แห่งธรรมอันเป็นกำลังของใจ จงบันดาลให้ผู้ร่วมกระทำให้นี้หนังสือเรื่อง “กำลังใจ” สำเร็จเป็นรูปเล่ม ออกเผยแพร่มวลชนผู้สนใจได้อ่าน พ้นจากบ่วงของมาร และประสบแต่ความดีงามของชีวิตตลอดไป

สนอง วรอุไร

สารบัญ

พละ ๕	หน้า ๗
สัทธาพละ	หน้า ๘
วิริยพละ	หน้า ๑๕
สติพละ	หน้า ๑๖
สมาธิพละ	หน้า ๒๔
ปัญญาพละ	หน้า ๓๐
รู้แต่ไม่มีความรู้	หน้า ๓๗
รู้และมีความรู้	หน้า ๔๑
อานิสงส์ของพลธรรม ๕	หน้า ๔๗
งานของชีวิต	หน้า ๕๓
บรรณานุกรม	หน้า ๕๕
ประวัติ ดร.สนอง วรอุไร	หน้า ๖๐
รายนามผู้ร่วมศรัทธาพิมพ์หนังสือ	หน้า ๖๒

พละ ๕

พละ ๕ หมายถึงธรรมที่เป็นกำลังของใจ ประกอบขึ้นด้วย
 คุณธรรม ๕ อย่างได้แก่ สัทธา วิริยา สติ สมาธิ และปัญญา เมื่อใด
 ที่คุณธรรมทั้ง ๕ นี้ รวมตัวกันให้ผลเป็นกำลังแล้ว ใจย่อมมีพลัง
 ต้านทานมาร มิให้เข้ามามีอำนาจเหนือใจ ในครั้งที่ผู้เขียนไปฝึก
 ปฏิบัติธรรมอยู่กับท่านเจ้าคุณโชดกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ในวัน
 สุดท้ายที่ลาสิกขาจากการเป็นพระสงฆ์มาอยู่ในเพศฆราวาส ท่าน
 เจ้าคุณฯ ได้พูดกับผู้เขียนว่า “สิ่งที่ได้ไปนั้นเป็นของดีของวิเศษ ให้
 เก็บไว้กับตัวตลอดชีวิต” ผู้เขียนได้รับปากกับท่านเจ้าคุณอาจารย์
 ว่า “ครับ ผมจะเก็บรักษาไว้” เมื่อสึกจากความเป็นพระมาแล้ว
 ยังไม่รู้ว่าจะเก็บรักษาของดีให้คงอยู่ได้ด้วยวิธีใด เพราะกระแส

ของสังคัมมากด้วยกิเลสยั่ววนใจ กิเลสเป็นสิ่งที่ทำให้จิตขุ่นมัว เสร้าหมอง ซึ่งคนส่วนใหญ่มีจิตเป็นทาสของกิเลสอย่างโง่หัวไม่ขึ้น มนุษย์มีมารคอยขัดขวางมิให้ทำความดีอยู่ ๕ อย่างคือ มนุษย์มี กิเลสเป็นมาร (กิเลสมาร) มนุษย์มีขันธ ๕ เป็นมาร (ขันธมาร) มนุษย์มีอภิสังขารที่ปรุงแต่งกรรมเป็นมาร (อภิสังขารมาร) มนุษย์ มีเทวบุตรเป็นมารที่คอยขัดขวางมิให้ทำความดี (เทวบุตรมาร) และ มนุษย์มีความตายเป็นมารปิดกั้นมิให้ทำความดี (มัจจุมาร) คนที่มีกำลังของสติไม่กล้าแข็ง ย่อมมีใจฟ่ายแพ้ต่ออำนาจของมารตัว ใดตัวหนึ่ง หรือหลายตัวร่วมกันย่ำยีจิต มิให้พ้นไปจากอำนาจของ ตน เมื่อผู้เขียนได้รับปากกับท่านเจ้าคุณฯแล้ว พร้อมทั้งมีสัจจะที่ ให้ไว้แก่ครูบาอาจารย์ จึงได้คิดหาวิธีที่จะรักษาความดีที่ได้จาก การปฏิบัติธรรมให้คงอยู่ จึงต้องพัฒนาจิตให้มีกำลังกล้าแข็งด้วย การเจริญผละ ๕ อยู่ทุกขณะตื่น

ลัทธาพละ

การทำให้ใจมีลัทธาเพิ่มมากขึ้น บุคคลต้องนำตัวเข้าไปใกล้ ผู้ทรงคุณธรรม เพราะผู้ทรงคุณธรรมสามารถรักษาความดีไว้กับ ใจได้ ผู้เข้าไปใกล้หากได้สนทนากับผู้ที่มีความดีงาม ย่อมทำให้เกิด เป็นความเชื่อความเลื่อมใสในสิ่งดีงาม พระพุทธโคดมสอนให้เชื่อ ในสิ่งที่เป็นจริง สิ่งที่มีเหตุผลรองรับ ผู้เขียนเป็นนักวิทยาศาสตร์ ที่เคารพในความเป็นเหตุเป็นผล หรือเคารพในความเป็นจริงอยู่

ก่อนแล้ว เมื่อนำตัวเข้าปฏิบัติธรรมและเข้าถึงธรรมได้แล้ว จึง ทำให้วิเคราะห์พฤติกรรมของมนุษย์ได้อย่างถูกต้อง ความเชื่อหรือ ความเลื่อมใสในสิ่งดีงามจึงได้เกิดขึ้น และถูกเก็บไว้ในดวงจิตของ ผู้เขียน เพิ่มมากขึ้นทุกครั้งที่จิตรับสัมผัส แล้วนำมาวิเคราะห์ หาเหตุผลที่เป็นจริงแท้ (ปรมัตถสัจจะ) โดยใช้หลักของกาลามสูตร เป็นเครื่องคัดกรองสิ่งกระทบที่เข้าสัมผัสจิต กาลามสูตรเป็นพระ ดำรัสที่พระพุทธโคดมได้ตรัสสอนชาวกาลามะ แห่งแคว้นโกศล มิให้ชาวกาลามะเชื่อเรื่องมงายไร้เหตุผลว่า ฟัง อย่างไรก็เชื่อด้วยเหตุ ๑๐ อย่าง ดังนี้

๑. ด้วยการฟังตามกันมา
๒. ด้วยการถือสืบๆ กันมา
๓. ด้วยการเล่าลือ
๔. ด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์
๕. ด้วยการตรึกหรือการคิด (ตรรก)
๖. ด้วยการคาดคะเนตามหลักเหตุผล (อนุมาน)
๗. ด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล
๘. เพราะเข้ากันได้กับทฤษฎีของตน
๙. เพราะมองเห็นรูปลักษณะที่น่าเชื่อ
๑๐. เพราะนับถือว่าเขาเป็นครูของเรา

ต่างๆ เหล่านี้เป็นหลักตัดสินใจ ที่พระพุทธะได้ตรัสไว้เพื่อ ป้องกันการถูกหลอกให้เชื่อ แต่บุคคลจะเชื่อว่าสิ่งใดเป็นจริง ต้อง

นำตัวเองเข้าพิสูจน์ ด้วยการพัฒนาจิตจนเกิดปัญญาเห็นแจ้ง หรือปัญญาเห็นถูกต้องตามความเป็นจริงแท้ แล้วใช้ปัญญาเห็นแจ้งนั้นมาวิเคราะห์สิ่งที่จิตรับสัมผัส ว่าสิ่งใดเป็นจริงแท้มีเหตุผลรองรับ โดยความจริงไม่แปรเปลี่ยนไปเป็นอื่น แล้วค่อยปลงใจเชื่อในสิ่งนั้น

ผู้เขียนได้ใช้หลักกาลามสูตรเป็นตัวคัดกรอง สิ่งที่ได้ยิน สิ่งที่ได้ฟัง สิ่งที่ได้เห็น แล้วใช้ปัญญาเห็นแจ้งวิเคราะห์ จึงได้พบว่าสัมผัสนั้นเป็นจริงระดับใด มีเหตุผลรองรับชั่วคราว มีเหตุผลรองรับตลอดไป หรือไม่มีเหตุผลรองรับ ตัวอย่างเช่น คำกล่าวที่ว่า “การให้อภัยเป็นทานเป็นการให้ที่สูงที่สุด” เมื่อผู้เขียนได้ยินได้ฟังหรือได้สัมผัสกับประโยคดังกล่าวด้วยจักขุสัมผัส ได้นำมาวิเคราะห์หาเหตุผลรองรับ จึงได้ทราบว่า การให้อภัยเป็นทาน หมายถึง การให้อภัยในสิ่งที่เป็นเหตุขัดใจ ผู้ให้อภัยได้แล้ว โทสะย่อมไม่เกิด เหตุตรงของการให้อภัย ย่อมนำมาซึ่งผลเป็นความเมตตาเกิดขึ้น และถูกเก็บสั่งสมไว้ในจิตของผู้ให้อภัย เป็นเมตตาบารมีซึ่งมีอานิสงส์หลายอย่าง อาทิ ผู้มีเมตตาย่อมหลับเป็นสุข ตื่นเป็นสุข นอนหลับไม่ฝันร้าย เป็นที่รักของมนุษย์และอมมนุษย์ ไฟยาพิษ อารูธ ไม่แผ้วพาน มีสีหน้าผ่องใส จิตตั้งมั่นเร็ว ฯลฯ เมตตาเป็นคุณธรรมที่เกิดขึ้นกับผู้ใดแล้ว ผู้นั้นย่อมมีความสงบเย็นปราศจากโทสะ หรือแม้แต่ความหงุดหงิด เบื่อหน่าย ก็มีได้มีกับจิตของผู้มีเมตตา ด้วยเหตุนี้ผู้มีจิตเมตตาเมื่อปฏิบัติสมถภาวนาแล้ว จิตย่อมเข้าถึงความตั้งมั่นเป็นสมาธิแน่น

(อัปปนาสมาธิ) หรือสมาธิระดับฌาน และหากถึงขั้นธลาโลกไป ในขณะที่จิตทรงอยู่ในฌาน จิตวิญญาณที่หลุดออกจากร่าง ย่อมถูกพลังของฌานผลักดันให้ไปเกิดเป็นพรหม อยู่ในพรหมโลกชั้นใดชั้นหนึ่ง ตามกำลังของฌานที่ตนพัฒนาจิตเข้าถึง

แม้จิตจะทรงฌานได้ แต่สภาวะของจิตยังทรงความเป็นปุถุชนคือจิตยังตกอยู่ใต้อำนาจครอบงำของกิเลส จึงมีอาจเข้าถึงสภาวะความเป็นอริยบุคคลขั้นต้นหรือขั้นสูงสุด ที่เรียกว่าพระนิพพาน ประโยคที่ว่า “การให้อภัยเป็นทานเป็นการให้ที่สูงที่สุด” จึงมิได้เป็นจริงแท้ตามพระบัญญัติรัฐของพระพุทธโคดม ที่ตรัสไว้ในทำนองที่ว่า “การให้ธรรมะเป็นทาน เป็นการให้ที่มีอานิสงส์สูงสุด” ดังนั้นคำกล่าวที่ว่า “การให้อภัยเป็นทาน เป็นการให้ที่มีอานิสงส์สูงสุด” จึงเป็นความจริงของปุถุชนที่สามารถเข้าใจฌานได้ และมีปัญญาสูงสุดระดับโลกียะเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ผู้มีความรู้ในพุทธศาสนา จึงใช้กาลามสูตรเป็นเครื่องคัดกรอง สิ่งที่ได้ยินได้ฟังหรือเห็น ก่อนที่จะปลงใจเชื่อว่ามีความเป็นจริงระดับไหน ความเชื่อที่ผ่านการคัดกรองด้วยกาลามสูตรแล้ว จึงเป็นลัทธาพละ ที่ระบุไว้ในพละ ๕ พระพุทธะสอนพุทธบริษัทให้เชื่อในคุณของพระรัตนตรัย ซึ่งผู้เขียนไม่เชื่อมาก่อน จึงได้ใช้ปัญญาเห็นแจ้งที่พัฒนาได้ในคราวที่ไปปฏิบัติธรรมอยู่กับท่านเจ้าคุณโชดก มาใช้เป็นเครื่องมือพิสูจน์พุทธวจนะ แล้วจึงเห็นว่าเป็นความจริงแท้ว่า พระพุทธเจ้ามีพระปัญญาคุณ มีพระบริสุทธิคุณ มีพระมหากรุณาคุณ พระธรรม

ที่มีคุณค่าสูงสุดที่มนุษย์สามารถแสวงหาและเข้าถึงได้ ชีวิตนี้ไม่มีสมบัติใดล้ำค่ายิ่งไปกว่าธรรมและวินัย ที่มีระบุไว้ในพุทธศาสนา ธรรมวินัยเป็นสิ่งมหัศจรรย์ ผู้ใดเอาธรรมวินัยมาสถิตไว้กับใจ โอกาสที่จิตใจจะปรวนรตเข้าสู่ความเป็นอริยบุคคลในชีวิตนี้ย่อมเกิดขึ้น

ในครั้งพุทธกาล ราชกุมาร เข้าไปทูลขอทรัพย์มรดกจาก พระพุทธะ พระองค์ดำริว่าทรัพย์ที่กุมารขอ มีแต่นำความคับแค้นใจมาให้ จึงคิดให้ทรัพย์ที่ดีกว่า ด้วยการให้พระสารีบุตรเป็นอุปัชฌาย์ บวชกุมารน้อยเป็นสามเณรรูปแรกในพุทธศาสนา ในตอนแรก ขณะยังมีอายุอยู่ในวัยต้น พระพุทธะทรงสอนให้สำรวมในการพูด เมื่อมีอายุได้ ๑๘ ปี พระพุทธะสอนให้พิจารณาไตรลักษณ์ และเมื่อมีอายุได้ ๒๐ ปี พระพุทธะสอนให้ละกามคุณ ด้วยการตรัสสอนในทำนองที่ว่า จงทำทุกซึ่ให้สิ้นไปด้วยการคบกำลยาณมิตร อยู่ในที่สงบสงัด ฉันอาหารพอประมาณ ถอนใจให้เป็นอิสระจาก จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และให้สำรวมในปาฏิโมกข์และใน อินทริย์ ๕ ราชกุมารภิกษุฟังพระพุทธเจ้าตรัสสอน พร้อมทั้งใช้จิตโยนิโสมนสิการ เมื่อฟังธรรมจากพระโอษฐ์จับ จิตของราชกุมารได้ บรรลุอรหัตตผล เข้าถึงทรัพย์สมบัติที่เป็นโลกุตตระซึ่งเที่ยงแท้ ยั่งยืน และประสพกับความสุขสูงสุด (วิมุตติสุข) อันสรวรรคสมบัติ พรหมสมบัติก็มีอาจเทียบค่าได้กับนิพพานสมบัติในพุทธศาสนา

นอกจากนี้พระอริยสงฆ์เป็นผู้มีคุณต่อพระศาสนา พระอริยสงฆ์ สืบทอดธรรมวินัยได้อย่างถูกต้องตามคำสอนของพระพุทธะ อาทิ ถ้ายทอดคำสอนในเรื่องของมรรคมืองค์แปดได้อย่างถูกต้อง ธรรมวินัยใดมีผู้ประพฤติมรรคมืองค์แปดได้อย่างถูกต้อง ธรรมวินัยนั้นย่อมมีพระอริยบุคคลนับแต่พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ โดยไม่มีกาลเวลามาทำให้มรรคมืองค์แปด แปรเปลี่ยนไปเป็นอย่างอื่น ด้วยเหตุนี้บทมนต์สังฆคุณที่ใช้ สวดบูชาพระอริยสงฆ์ จึงเป็นสิ่งที่มีความ ซึ่งถูกต้องตามคำกล่าวที่ ระบุไว้ในมงคลสูตรว่า ปุชา จะปุชชะนียานัง เอตังมังคะละมุตตะมัง ผู้ใดเอาบทมนต์สังฆคุณมาสวดด้วยใจจดจ่อ ชีวิตย่อมเป็นมงคล เที่ยงแท้แน่นอนทั้งหมดที่กล่าวเป็นความเชื่อที่ถูกตรงตามธรรมวินัย ที่ผู้รู้ทุกสิ่งทุกอย่าง (สัพพัญญู) ได้ตรัสสั่งสอนไว้

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้พิสูจน์และเห็นว่า คีลมีคุณต่อผู้ ประพฤติได้อย่างถูกต้อง ผู้มีศีลคุมใจย่อมมีอายุยืน ปราศจากโรค มีทรัพย์ปลอดภัย ครอบครัวยเป็นสุข เป็นที่รักของมนุษย์และเทวดา เป็นที่อบอุ่นของสัตว์โลก ฯลฯ ยิ่งไปกว่านั้น คีลที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย ยังเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ปฏิบัติธรรมพัฒนาจิต (สมถภาวนา) ให้เข้าถึงความตั้งมั่นเป็นสมาธิ และพัฒนาจิต (วิปัสสนาภาวนา) ให้เข้าถึงปัญญาเห็นแจ้งได้ง่าย ผู้มีจิตเป็นอริยบุคคลเชื่อและมีศีลในลักษณะนี้

ผู้เขียนได้พิสูจน์และเห็นแล้วว่า การสละสิ่งที่มีเกินเกินกิน ให้เป็นทานแก่ผู้ที่ต้องการในทางที่ถูกต้องชอบธรรม การให้เช่นนี้เป็นบุญ เป็นประโยชน์เกิดขึ้นแก่ผู้ให้ จึงไม่สงสัยและมี ความศรัทธาในคุณของการสละบริจาคทาน

ผู้เขียนได้พิสูจน์และเห็นแล้วว่า เทวดาผู้มีสัมมาทิฐิมีคุณ ผู้ใดเอาเทวดามาคุ้มรักษาตนได้แล้ว ความวิบัติในชีวิตย่อมไม่ เกิดขึ้นอาทิ ในครั้งที่พระโพธิสัตว์ไปเสวยพระชาติเป็นพระมหาชนก เพื่อบำเพ็ญวิริยปรমัตตบารมี ได้มีเทวดาชื่อ มณีเมขลา มาช่วยให้ รอดพ้นจากการจมน้ำตายกลางมหาสมุทร ในครั้งที่พระโพธิสัตว์ ไปเสวยพระชาติเป็นพระสุวรรณสาม เพื่อบำเพ็ญเมตตบารมี ได้ มีเทวดาชื่อ สุนทรีเทพธิดา มาช่วยให้รอดพ้นจากความตายที่ถูก ยิงด้วยลูกศรอาบยาพิษอยู่กลางป่า ในครั้งที่พระโพธิสัตว์ไปเสวย พระชาติเป็นพญามัจฉาปลาช่อน เพื่อบำเพ็ญสังจอุปบารมี ได้มี เทวดาชื่อ ปชุนนเทวราช มาช่วยบันดาลให้ฝนทำใหญ่ ตกลงสู่พื้น ปรลพ ทำให้ปลาและสัตว์น้ำที่ตกคลัก รอดพ้นจากภัยที่เกิดจาก บรรดานกทั้งหลายจับกินเป็นอาหาร ฯลฯ เช่นเดียวกัน ผู้ใด ประพฤติอย่างน้อยให้มีเบญจศีลและมีเบญจธรรมค้อมรักษาใจอยู่ ทุกขณะตื่น ผู้นั้นย่อมมีเทวดาค้อมรักษา ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงไม่ สงสัยและมีศรัทธาในคุณของเทวดามีอยู่จริง

วิริยพละ

กำลังใจอีกตัวหนึ่งคือความเพียร หรือความบากบั่นกระทำ ในสิ่งที่ดีงาม ในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ความเพียรเป็นหนึ่งในคุณ ธรรม อันเป็นที่ตั้งแห่งความสำเร็จ (อิทธิบาท ๔) ในกิจทั้งปวง อัน ได้แก่ ความบากบั่นกระทำในสิ่งที่ใจรัก (ฉันทะ) กระทำด้วยความ พากเพียร (วิริยะ) กระทำด้วยการเอาใจจดจ่ออยู่กับงานที่ทำ (จิตตะ) และใช้ปัญญาไต่สวนงานที่ทำ (วิมังสา) ผู้ใดประพฤติ ได้ถูกต้องเช่นนี้แล้ว ความสำเร็จในงานที่ทำย่อมเป็นผลเกิดตามมา ความเพียรยังเป็นหนึ่งในธรรม (ลัทธรรม) ที่ทำให้บุคคลเป็นคนดี ความเพียรยังเป็นหนึ่งในธรรม (วัฏนสฺสุข) ที่เปิดทางชีวิตไปสู่ ความก้าวหน้า ฯลฯ ผู้ใดปรารถนากำจัดบาปกรรมให้หมดไปจากใจ และปรารถนาสั่งสมบุญให้มีมากขึ้นในใจ ต้องประพฤติตนตาม หลักของ สัมมัปปธาน ๔ ดังนี้

๑. เพียรระวังยับยั้งบาปหรืออกุศลธรรม^๑ ใด ที่ยังไม่เกิด มิให้เกิดขึ้น
๒. เพียรกำจัดบาปหรืออกุศลธรรมที่มีอยู่แล้วในใจให้หมดไป
๓. เพียรสร้างกุศลธรรม^๒ ใดที่ยังไม่มี ให้เกิดมีขึ้น
๔. เพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ให้คงอยู่ตลอดไป

๑ คำว่า “อกุศลธรรม” หมายถึงธรรมที่เป็นฝ่ายชั่ว เป็นอัปมงคลเป็นโทษ เป็นบาป ฯลฯ
๒ คำว่า “กุศลธรรม” หมายถึงธรรมที่เป็นฝ่ายดีงาม ธรรมที่เป็นคุณ ธรรมที่เป็นมงคล ธรรมที่เป็นบุญ ฯลฯ

สติพละ

สติเป็นคุณธรรมที่เกิดขึ้นกับจิต หมายถึง ระลึกได้ นึกได้ ไม่ลืม แม้กาลเวลาจะผ่านมายาวนาน ยังสามารถจำกิจที่ทำไว้ก่อนแล้วได้ สติเป็นหนึ่งในธรรมที่ทำให้บุคคลเป็นคนดี (สังฆธรรม ๗) สติเป็นหนึ่งในธรรมที่เป็นที่พึ่งแห่งตน (นาถกรณธรรม ๑๐) สติเป็นหนึ่งในองค์คุณแห่งการตรัสรู้ (โพชฌงค์ ๗) ฯลฯ สติจึงมีอุปการคุณมาก อาทิ บุญจะเกิดขึ้นได้ต้องมีสติเป็นกำลังสนับสนุนใจ บารมีจะเกิดขึ้นได้ต้องมีสติเป็นกำลังสนับสนุนใจ การบรรลุมิถุนาจะเกิดขึ้นได้ต้องมีสติเป็นกำลังสนับสนุนใจ การเข้าถึงอริยธรรมได้ต้องมีสติเป็นกำลังสนับสนุนใจ การนำพาชีวิตให้พ้นไปจากความทุกข์ได้ ต้องมีสติเป็นกำลังสนับสนุนใจ ฯลฯ

การพัฒนาจิตให้มีสติ สามารถพัฒนาได้ด้วยการไหว้พระ สวดมนต์ ด้วยการเอาจิตจดจ่ออยู่กับลมหายใจเข้าลมหายใจออก ด้วยการเอาจิตจดจ่ออยู่กับงานที่ทำ หรือนำตัวเข้าปฏิบัติสมถภาวนาในสำนักปฏิบัติธรรมที่ยังให้บริการอยู่ ฯลฯ บทกรรมฐานที่นิยมใช้ในการพัฒนาจิตให้มีสติ ได้แก่ การนำเอาอย่างใดอย่างหนึ่งในกรรมฐาน ๔๐ มาเป็นอุบายฝึกจิตให้สงบ

กสิณ ๑๐ ได้แก่ ดิน น้ำ ไฟ ลม สีเขียว สีเหลือง สีแดง สีขาว แสงสว่าง และที่ว่าง

อนุสติ ๑๐ ได้แก่ ระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า

ระลึกถึงคุณของพระธรรม

ระลึกถึงคุณของพระสงฆ์

ระลึกถึงศีลที่ตนรักษา

ระลึกถึงทานที่ตนได้บริจาคแล้ว

ระลึกถึงคุณที่ทำให้ตนเป็นเทวดา

ระลึกถึงความตายที่จะต้องมีเป็นธรรมดา

ระลึกไว้ในกายว่าเป็นของไม่สวยงาม

ตั้งสติระลึกถึงลมหายใจเข้าออก

ระลึกถึงธรรมอันเป็นที่สงบระงับกิเลส

และความทุกข์

พรหมวิหาร ๔ ได้แก่ กำหนดเอาเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เป็นอารมณ์

อาหาเรปภิกุลลัญญา ๑ ได้แก่ การพิจารณาอาหารว่าเป็นสิ่งปฏิกูล

จตุธาตววัตถาน ๑ ได้แก่ กำหนดให้เห็นว่าร่างกายประกอบด้วย ดิน น้ำ ไฟ ลม

อรุณ ๔ ได้แก่ กำหนดที่ว่างหาที่สุดมิได้เป็นอารมณ์
 กำหนดวิญญานหาที่สุดมิได้เป็นอารมณ์
 กำหนดภาวะที่ไม่มีอะไรๆ เป็นอารมณ์
 กำหนดภาวะมีสัญญาไม่ใช่ ไม่มีสัญญา
 ก็ไม่ใช่เป็นอารมณ์

นอกจากกรรมฐาน ๔๐ แล้ว บุคคลยังสามารถใช้กรรมฐาน
 อย่างอื่นมาเป็นองค์บริกรรมได้อีก กรรมฐานใดนำมาใช้แล้วทำให้
 จิตตั้งมั่นเป็นสมาธิ ย่อมนำกรรมฐานนั้นมาใช้เป็นองค์บริกรรม
 การพัฒนาจิตให้ตั้งมั่นเป็นสมาธิ ต้องเอาศีลลงคุมให้ถึงใจ และ
 ยิ่งเป็นศีลที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย คือไม่มีกิเลสปนเปื้อน
 ด้วยแล้ว การพัฒนาจิตให้มีสติย่อมเกิดขึ้นได้ง่าย กำลังของสติ
 จะมีมากหรือน้อย มีอารมณ์ของจิตเป็นเครื่องชี้วัด การทำหน้าที่
 ของจิตอย่างหนึ่งคือ รับสิ่งกระทบเข้าปรุงอารมณ์ สิ่งกระทบดี
 ทำให้เกิดเป็นอารมณ์ดี สิ่งกระทบไม่ดีทำให้เกิดเป็นอารมณ์ไม่ดี
 หากจิตมีกำลังของสติเพิ่มมากขึ้น จิตย่อมมีความไวในการระลึกลึ
 กิ่งที่เข้ากระทบจิตมากยิ่งขึ้น และยังจิตมีกำลังปัญญาเห็นถูก
 ตามธรรมเพิ่มขึ้น จิตย่อมเห็นอารมณ์ที่เกิดขึ้น ดำเนินไปตาม
 กฎไตรลักษณ์ เมื่ออารมณ์หมุนเข้าสู่อนัตตา อารมณ์ย่อมไม่ใช่
 ตัวไม่ใช่ตน จิตจะปล่อยวางสิ่งที่ไม่ใช่ตัวตน และจิตว่างเป็นอุเบกขา
 และยิ่งไปกว่านั้น ผู้ใดพัฒนาจิตจนมีกำลังของสติระลึกรู้ได้ทันทุก
 สิ่งกระทบ แล้วปัญญาเห็นแจ้งเห็นว่า สิ่งกระทบไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน

จิตจะไม่รับเอาสิ่งที่ไม่ใช่ตัวตนเข้าปรุงอารมณ์ จิตย่อมเป็นอิสระ
 จากสิ่งกระทบ อารมณ์ใดๆ จะไม่เกิดขึ้น ผู้นั้นย่อมเข้าถึงความ
 สุขที่มีจิตเป็นอิสระ

การพัฒนาจิต ให้มีกำลังของสติสูงสุด ย่อมนำพาจิตของ
 ปุถุชน เข้าถึงความตั้งมั่นเป็นสมาธิแน่นหนา (อัปปนาสมาธิ) หรือ
 เรียกว่า เป็นสมาธิระดับฌาน สมาธิระดับนี้ไม่สามารถนำไปพัฒนา
 จิตให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง ด้วยเหตุเป็นเพราะจิตที่เข้าถึงความ
 ตั้งมั่นแน่นหนา ย่อมไม่เปิดให้สิ่งกระทบภายนอกใดๆ เข้ากวนใจ
 ให้ขุ่นมัว แม้แต่นิวรณ์ธรรมทั้ง ๕ อันได้แก่ กามฉันท์ พยาบาท
 ถีนมิทธะ อุทธัจจกุกกุจจะ และวิจิกิจฉา ก็ไม่อาจทำให้จิตรับเข้า
 ปรุงอารมณ์ได้ จิตคงมีแต่อารมณ์ภายใน หรือที่เรียกว่าอารมณ์
 ฌานเท่านั้นที่เกิดขึ้น

- รูปฌานที่ ๑ จิตมีอารมณ์ฌานที่เรียกว่า วิตก วิจาร ปีติ สุข
 เอกัคคตา
- รูปฌานที่ ๒ จิตมีอารมณ์ฌานที่เรียกว่า ปีติ สุข เอกัคคตา
- รูปฌานที่ ๓ จิตมีอารมณ์ฌานที่เรียกว่า สุข เอกัคคตา
- รูปฌานที่ ๔ จิตมีอารมณ์ฌานที่เรียกว่า อุเบกขา เอกัคคตา

และเมื่อจิตเข้าถึงอรุณ ๔ จะมีอารมณ์อรุณ ๔ ดังนี้

อนุรูปฌานที่ ๑ จิตมีอารมณ์ที่เรียกว่า อากาสาัญญาายตนะ
 อนุรูปฌานที่ ๒ จิตมีอารมณ์ที่เรียกว่า วิญญาัญญาายตนะ
 อนุรูปฌานที่ ๓ จิตมีอารมณ์ที่เรียกว่า อากิญจัญญาายตนะ
 อนุรูปฌานที่ ๔ จิตมีอารมณ์ที่เรียกว่า เนวลัญญาานาสัญญา
 ยตนะ

ทั้งหมดนี้ผู้ที่พัฒนาจิตจนเข้าถึงรูปฌานทั้งสี่และอนุรูปฌานทั้งสี่
 (สมาบัติ ๘) ย่อมรู้เห็นเข้าใจในสภาวะของอารมณ์ต่างๆดังกล่าว
 ข้างต้นด้วยตัวเอง (สนฺทวิญญูโก) และหากผู้ใดเข้าถึงสภาวะเช่นนี้ได้
 เมื่อนำจิตออกจากความทรงฌาน ผู้นั้นย่อมเข้าถึงความรู้สูงสุด
 ฝ่ายโลกียะ ที่เรียกว่าอภิญญา ๕ คือมีความรู้ขั้นสูงที่นำมาใช้
 แสดงฤทธิ์ต่างๆได้ (อิทธิวิธิ) มีความรู้ที่ทำให้มีหูทิพย์ (ทิพพ
 โสต) มีความรู้ที่ทายใจคนอื่นได้ (เจโตปริยญาณ) มีความรู้ที่
 ทำให้ระลึกชาติได้ (ปุพเพนิวาสานุสติญาณ) และมีความรู้ที่ทำให้
 มีตาทิพย์ (ทิพพจักขุ) ต่างๆเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นอัตโนมัติ กับผู้ที่
 พัฒนาจิตจนเข้าฌานได้ แล้วถอยจิตออกจากความทรงฌาน

ในครั้งที่พระพุทธโคดมเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้วสี่เดือน
 พระมหากัสสปะได้นำหมู่สงฆ์กระทำปฐมสังคายนาพุทธศาสนา ขึ้น
 ที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา กรุงราชคฤห์ พระสงฆ์ที่เข้าร่วมกระทำปฐม
 สังคายนาพุทธศาสนาทั้ง ๕๐๐ รูป ล้วนเป็นพระอรหันต์ที่เข้าฌาน

ได้ และมีความรู้แตกฉานในอรรถในธรรมในภาษา และในปฏิภาณ
 (ปฏิสัมภทา ๔) ใช้เวลาทำสังคายนาหนานถึง ๗ เดือนจึงแล้วเสร็จ

เรื่องที่ยกขึ้นมาบอกเล่านี้เพื่อชี้ให้เห็นว่า สติเป็นองค์คุณที่
 นำจิตสู่การพัฒนาความรู้สูงสุดในทางโลก ที่สามารถรู้เห็นเข้าใจ
 ความจริงเกี่ยวกับสัตว์ที่ปรากฏมีอยู่ในภพภูมิต่างๆ ที่ยังต้อง
 นำพาชีวิตไปสู่การเวียนตาย-เวียนเกิดอยู่ในวัฏสงสาร และสติยัง
 สามารถนำจิตเข้าถึงอริยธรรมสูงสุดได้อีกด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่า
 ในทุกขณะตื่น ผู้ใดมีสติคุ้มครองใจ บุญย่อมเกิดและสั่งสมอยู่ใน
 จิต โดยเฉพาะหากจิตระลึกได้ถึงการประพตติบุญกิริยาวัตร ๑๐
 อันได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา ประพตติอ่อนน้อม ช่วยเหลือผู้อื่น อุทิศ
 ความดีให้ผู้อื่น ยินดีในความดีของผู้อื่น ฟังธรรม สั่งสอนธรรม และ
 ทำความเห็นให้ถูกต้องอยู่เสมอ ผู้นั้นย่อมมีบุญเกิดขึ้นและถูกเก็บ
 สั่งสมอยู่ในจิต ด้วยเหตุนี้ผู้มีสติจึงเป็นผู้มีบุญเข้า สติจึงเป็นคุณ
 ธรรมที่ให้อานิสงส์มาก ดังที่ได้กล่าวไว้แต่แรกแล้วว่า สติเป็นองค์
 คุณที่ทำให้บุคคลเป็นคนดี สติเป็นองค์คุณที่ทำให้ตนเป็นที่พึ่งได้
 สติเป็นองค์คุณที่นำจิตสู่การรู้แจ้ง ฯลฯ

ผู้เขียนได้นำคำกล่าวเช่นนี้มาพิสูจน์ ด้วยการนำตัวเองเข้า
 ปฏิบัติธรรมอย่างถูกต้อง และปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม จน
 สามารถรู้เห็นเข้าใจได้อย่างถูกต้องว่า สติเปรียบเหมือนมารดาที่มี

อุปการะแก่คุณธรรมทั้งหลาย จึงได้พัฒนาจิตตนเองให้มีกำลังสติ
กล้าแข็ง แล้วใช้สติให้เป็นเหมือนยามเฝ้าประตู ตา หู จมูก ลิ้น กาย
ใจ (ทวาร ๖) อยู่ทุกขณะตื่น จึงได้รู้ว่ามีบุญเกิดขึ้น มีบุญสั่งสม
อยู่ในดวงจิตมายาวนานนับแต่เริ่มปฏิบัติธรรม ประกอบกับผู้
เขียนได้ตั้งจิตอธิษฐานจะไปช่วยชี้ทางให้เพื่อนที่เป็นอมมนุษย์ใน
สุคติภพ มิให้นำพาชีวิตไปสู่อบายภูมิ จึงมีความจำเป็นที่ผู้เขียน
ต้องสั่งสมบุญให้มีมาก เพื่อใช้เป็นปัจจัยเดินทางสู่ปรโลก ในทาง
ตรงกันข้ามผู้ใดขาดสติหรือจิตมีกำลังของสติอ่อน พังรู้เถิดว่าจิต
รับสิ่งกระทบไม่ดีเข้าปรุงเป็นอารมณ์ไม่ดี บาปย่อมเกิดขึ้นและถูก
เก็บสั่งสมอยู่ในจิตของผู้นั้น ผู้มีความหลงเป็นเครื่องส่องนำทาง
ให้กับชีวิต จึงนิยมยินดีในอารมณ์ทางโลก เช่น นิยมในการมี
ทรัพย์มาก นิยมเอาจิตเข้าเป็นทาสของโลกธรรม ของวัตถุ ของ
กิเลสตัณหา อุปาทาน ชีวิตปัจจุบันจึงมีอุปสรรคและปัญหาให้ต้อง
แก้ไข เมื่อตายทิ้งขันธ์ลาโลกย่อมทิ้งทรัพย์ทางโลกไว้เบื้องหลังให้
เป็นทรัพย์กำพว้าเจ้าของ ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ก็มิได้เตรียมบุญ
มิได้สั่งสมบุญไว้ในจิต ด้วยเหตุแห่งความหลง ความไม่รู้จริง จึง
มิได้ศรัทธาสร้างและสั่งสมบุญให้กับตัวเอง จึงมีบุญไม่มากพอที่
จะใช้เป็นปัจจัยเดินทางสู่ปรโลกที่อยู่ห่างไกล รวมถึงขณะเป็น
มนุษย์มิได้ศรัทธาประพฤติตนให้มีศีล ตายจากโลกนี้ไปแล้ว จึง
ไปได้ไม่ไกล ซ้ำยังลงไปเกิดเป็นสัตว์อยู่ในอบายภูมิอีกด้วย

ดังตัวอย่างที่เกิดอยู่ในครั้งพุทธกาล โทเทยยพราหมณ์ผู้
หลงเอาจิตเป็นทาสของทรัพย์ จึงแสวงหาแต่ทรัพย์จนมีมาก และ
ถูกชาวเมืองสาวตืออุปโลกน์เรียกว่า เป็นพราหมณ์มหาศาล มิได้
ประพฤติตนเป็นผู้มีศีล มิได้ประพฤติตนให้มีบุญสั่งสม ตายจาก
มนุษย์แล้วจิตวิญญูณถูกพลังของความหลงอันเป็นบาป ผลักดัน
ให้ไปเกิดเป็นลูกสุนัขเฝ้าสมบัติของตัวเอง ที่ตนได้ฝังไว้ใต้ดินใน
ครั้งที่เกิดเป็นมนุษย์ อยู่ในบ้านของลูกชายผู้รับมรดกสืบต่อจาก
ผู้เป็นพ่อ จึงเรียกได้ว่า โทเทยยพราหมณ์ เป็นผู้มาสว่างแต่ไปมืด

ผู้เขียนขออภัยท่านผู้อ่านหนังสือเล่มนี้ว่า ผู้ใดมีกำลังของ
สติอ่อน หลงพัฒนาปัญญาทางโลก อันเป็นความรู้เห็นเข้าใจที่ไม่
จริงแท้ (สภาวะสังขะ) แล้วใช้ปัญญาเช่นนี้ส่องนำทางให้กับชีวิต
โอกาสที่จิตจะตกเป็นทาสของโลกธรรม ตกเป็นทาสของวัตถุ กิเลส
ตัณหา อุปาทาน ย่อมมีมาก อย่างเรียกได้ว่าเป็นความหลงผิด ด้วย
คิดว่าตัวเองประสบความสำเร็จในชีวิต โดยหาว่าไม่ว่า เส้นทางเดิน
ของชีวิตยังมีสืบต่ออีกยาวไกล แต่ความหลงได้นำพาชีวิตไปเกิด
เป็นสัตว์อยู่ในอบายภูมิ ซึ่งเป็นภพกำเนิดที่ปราศจากความเจริญ
ตรงกันข้าม ผู้ที่มีสติเป็นกำลังของจิต ย่อมระลึกได้ทันสิ่งที่เข้า
กระทบจิต ระลึกได้ทันการกระทำอันเป็นป้อเกิดแห่งบุญ จิตที่มี
บุญสั่งสม เมื่ออายุขัยเวียนบรรจบ จำเป็นต้องทิ้งร่างนี้พร้อม
มนุษย์สมบัติไว้เบื้องหลัง พลังของบุญย่อมผลักดันจิตวิญญูณ

ให้ไปเข้าอยู่อาศัยในร่างใหม่ที่เป็นสุคติภาพ มีความเป็นอยู่ที่ สะดวกสบายและมีความสุขยิ่งกว่า อาทิจ เมื่อไปเกิดใหม่เป็นเทวดา อยู่ในภพสวรรค์ ย่อมเสวยความสุขอันเป็นทิพย์ หรือไปเกิดอยู่ใน พรหมโลก ย่อมเสวยความสุขจากฉานสมาบัติ ซึ่งเป็นความสุขที่ ละเอียดประณีตและมีอายุช้อยยาวนานเป็นกัป ซึ่งเป็นหน่วยของ เวลาที่ยาวนานกว่าสัตว์ในภพภูมิใดในวัฏสงสาร

สมาธิพละ

สมาธิเป็นความตั้งมั่นของจิต หรือมีจิตสงบระงับจาก อารมณ์ปรุงแต่งอันไม่จำเป็น สมาธิเป็นผลที่เกิดจากการพัฒนา จิตให้มีสติ เมื่อใดที่จิตมีกำลังของสติเพิ่มมากขึ้น ย่อมส่งผลเป็น อัตโนมัตติให้จิตเข้าถึงความตั้งมั่นเป็นสมาธิชั่วขณะ หรือชั่วประเดี๋ยว ประเดี้ยว ซึ่งทางพุทธศาสนาเรียกสมาธิเบื้องต้นนี้ว่า **ขณิกสมาธิ** สมาธิระดับนี้ จิตมีโอกาสพักจากการปรุงแต่งอารมณ์ที่ไม่จำเป็น ไว้ชั่วคราว จึงเหมาะที่จะใช้จิตมาศึกษาเล่าเรียนหรือทำกิจการ งานทางโลกให้เกิดเป็นความสำเร็จ ผู้ใดพัฒนาจิต (สมถภาวนา) ให้ มีกำลังของสติเพิ่มมากขึ้นอีก ย่อมส่งผลเป็นอัตโนมัตติให้จิตเข้าถึง ความตั้งมั่นเป็นสมาธิจวนแน่นิ่ง ซึ่งทางพุทธศาสนาเรียกสมาธิ ระดับนี้ว่า **อุปจารสมาธิ** สมาธิระดับนี้ส่งผลให้จิตได้พักจากการปรุง อารมณ์ที่เกิดจากสิ่งกระทบภายนอกได้มากชนิดและมากจำนวน จึงเหมาะที่จะใช้จิตที่เป็นอุปจารสมาธิมาพัฒนาจิตให้เกิดปัญญา

เห็นแจ้ง ด้วยการใช้จิตที่ตั้งมั่นจวนแน่นิ่ง ตามดูอารมณ์ที่เกิด ขึ้นกับจิต อันมีต้นเหตุมาจากกาย เวทนา จิตและธรรม ส่งเข้า กระทบจิต อารมณ์ในสิ่งกระทบใดเมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมดำเนินไป ตามกฎไตรลักษณ์ คืออารมณ์ที่เกิดขึ้นมีสภาวะไม่คงที่ (อนิจจตา) มีสภาวะที่คงทนอยู่ไม่ได้ (ทุกขตา) และมีสภาวะที่มีใช่ตัวมีใช่ตน (อนัตตตา) เมื่อใดที่จิตเห็นถูกต้องธรรมที่เป็นจริงแท้แน่นอนเช่น นี้แล้ว ปัญญาเห็นแจ้งในอารมณ์ที่เกิดจากธรรมที่ส่งเข้ากระทบจิต ย่อมเกิดขึ้น ทุกครั้งที่ธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในทั้งสี่อย่างนี้ เข้า กระทบจิตแล้วจิตรับเข้าปรุงอารมณ์ให้เกิดขึ้น อารมณ์ที่เกิดขึ้น ต้องดำเนินไปตามกฎไตรลักษณ์ จิตที่ตั้งมั่นจวนแน่นิ่งจะรู้เห็น เข้าใจถูกต้องตามธรรมว่า กาย เวทนา จิต และธรรม เป็นสิ่งที่มี ใช่ตัวมีใช่ตน จิตจะเกิดปัญญาเห็นแจ้ง ไม่ยึดเอาสิ่งที่มีใช่ตัว มีใช่ตนมาเป็นของตน จิตจึงปล่อยวาง และว่างเป็นอุเบกขา

ผู้ที่มีความชำนาญในการพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง ย่อมสามารถใช้จิตที่ตั้งมั่นเป็นขณิกสมาธิ มาพิจารณา กาย เวทนา จิต และธรรม ซึ่งมีผลส่งให้จิตเข้าถึงปัญญาเห็นแจ้งได้เช่นเดียวกัน มากไปกว่านี้ บางคนที่มีจิตมายาวนานข้ามหลายภพชาติ เช่น ผู้ ที่เคยดำเนินชีวิตไปในแนวทางของนักบวช และนิยมพัฒนาจิต ให้ตั้งมั่นเป็นสมาธิ ดังตัวอย่างในครั้งที่โลกยังว่างจากพุทธศาสนา คหบดีผู้มีทรัพย์ท่านหนึ่ง เกิดความเบื่อหน่ายในชีวิตที่เป็นฆราวาส จึงได้ออกบวชเป็นดาบส บำเพ็ญตบะจนสำเร็จฉฉาน ๔ เมื่อตายแล้ว

จิตวิญญาณถูกพลังของรูปฌานผลักดันให้ไปอยู่ในพรหมโลกชั้น
เวฬุวันภูมิยาวนานหลายกัป หลังจากฌานเสื่อมคือหมดอายุขัย
ได้ถอยลงมาเกิดเป็นพรหมอยู่ในชั้นสุภกิณหาภูมิยาวนานหลายกัป
หลังจากเสื่อมคือหมดอายุขัยได้ถอยลงมาเกิดเป็นพรหม อยู่ใน
ชั้นอภัสสรภูมิยาวนานหลายกัป เมื่อหมดอายุขัยหลังจากที่ฌาน
เสื่อมลง ได้ถอยลงมาเกิดเป็นท้าวพกาพรหม อยู่ในชั้นมหา
พรหมภูมิซึ่งมีอายุขัยยาวนานถึงหนึ่งกัป

ในอีกกรณีหนึ่ง ฌานุชาณีพรหมณ์ได้เจริญพรหมวิหารธรรม
อันเป็นวิธีที่เรียกว่าสมถภาวนา จนจิตสามารถเข้าถึงปฐมฌานชั้น
สามัญคือรูปฌานที่หนึ่งขั้นต่ำสุด เมื่อตายจากมนุษย์แล้ว พลัง
ของรูปฌานขั้นต่ำได้ผลักดันจิตวิญญาณของฌานุชาณีพรหมณ์
ไปเกิดอยู่ในพรหมโลกชั้นที่เรียกว่า ปาวิศีลชาภูมิ และในกรณี
สุดท้ายที่ผู้เขียนตั้งใจกล่าวถึงคือพระอรหันตชินาสพ จำนวน ๕๐๐
รูป ที่เข้าร่วมกระทำปฐมสังคายนาพุทธศาสนา ที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา
แคว้นมคธ ทุกรูปเป็นพระอรหันต์อภิญญา ๖ คือ มีจิตบรรลु
ความรู้สูงสุดหกอย่างที่เรียกว่า มีอิทธิวิธี คือความรู้ที่ใช้แสดงฤทธิ์
มีทิพพโสถ อันได้แก่ มีหูที่สามารถฟังเสียงได้ในระยะไกล มีเจโต
ปริยญาณ คือความรู้ที่ใช้อ่านความคิดของผู้อื่น มีปุพเพนิวาสานุ
สติญาณ คือมีความรู้ที่สามารถระลึกชาติหนหลัง มีทิพพจักขุ คือ
มีความรู้ที่สามารถเห็นสัตว์ที่มีรูปร่างอันเป็นทิพย์ และสุดท้ายมี
อาสวักขยญาณ คือมีความรู้ในธรรมที่สิ้นไปแห่งอัสวะทั้งหลาย

การที่บุคคลจะเข้าถึงความรู้สูงสุดในฝ่ายที่เป็นโลกียะ บุคคลต้อง
พัฒนาจิต (สมถภาวนา) จนสามารถเข้าถึงความตั้งมั่นเป็นสมาธิ
แน่วแน่ หรือที่เรียกว่าสมาธิระดับฌาน ความรู้สูงสุดในอภิญญา ๕
จึงจะเกิดขึ้นได้ ฯลฯ

อนึ่งจิตที่เข้าถึงความตั้งมั่นเป็นสมาธิแน่วแน่ เรียกว่า **อัปปนา
สมาธิ** ไม่สามารถรับสิ่งกระทบภายนอกใดๆ เข้าปรุงอารมณ์ สมาธิ
ระดับนี้จึงไม่สามารถใช้เป็นฐานในการพัฒนาจิต ให้เกิดปัญญา
เห็นแจ้ง แม้กระทั่งสิ่งที่ขัดขวางจิต ไม่ให้ก้าวหน้าในคุณธรรม
(นิเวรณ ๕) อันได้แก่ความพอใจในกามคุณ (กามฉันท) ความคิด
ร้ายผู้อื่น (พยาบาท) ความหุดหู่ซึ่มเซา (ถีนมิทระ) ความฟุ้งซ่าน
และรำคาญ (อุทธัจจกุกกุกจจะ) และความลึกลับสงสัย (วิจิกิจฉา) ก็
ไม่สามารถทำให้จิตรับเข้าปรุงอารมณ์ ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่พัฒนาจิต
จนเข้าถึงความตั้งมั่นเป็นสมาธิระดับฌาน จึงสามารถหนีนิเวรณธรรม
ได้ชั่วคราว ตราบนานเท่าที่จิตยังทรงอยู่ในฌาน แต่หากเมื่อใดจิต
ออกจากความทรงฌานแล้ว นิเวรณธรรมก็มีโอกาสส่งเข้ากระทบจิต
แล้วจิตรับเข้าปรุงอารมณ์ทั้งทำให้เกิดขึ้นได้อีก ตรงกันข้ามผู้รู้ใช้
สมาธิระดับฌานเป็นฐาน ให้จิตได้พัฒนาปัญญาเห็นแจ้งให้เกิดขึ้น
ด้วยการถอนจิตออกจากความทรงฌาน แล้วใช้จิตที่ตั้งมั่นอยู่ใน
ระดับอุปจารสมาธิ มาพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง ที่ใช้ส่อง
นำชีวิตให้เข้าถึงอริยธรรมสูงสุดคือเป็นพระอรหันต์ อาทิ พระมหา
โมคคัลลานะผู้ชำนาญในการเข้าฌาน ได้พัฒนาจิตจนเป็นพระ

อรหันต์ แล้วใช้อธิปาทิหารีย์และอนุศาสนียปาฏิหารีย์ ช่วย พระพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรม พระสารีบุตรอรหันต์ผู้ทรงอภิญญา ได้ใช้อาเทศนาปาฏิหารีย์และอนุศาสนียปาฏิหารีย์ ช่วยพระพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรม ส่วนพระสาครตะอรหันต์ผู้เป็นพุทธอุปัฏฐากชั่วคราว ได้แสดงอธิปาทิหารีย์ตามพระบัญชาของพระพุทธเจ้า ให้ชาวแคว้นอังคะดูที่เขาศิษฆมัญญ จนชาวแคว้นอังคะเกิดศรัทธาขึ้นแล้ว พระพุทธองค์จึงได้แสดงธรรมโดยลำดับ จากง่ายไปหายาก (อนุปุพพิกขา) เพื่อเตรียมจิตชาวแคว้นอังคะให้พร้อมที่จะรับฟังอริยสัจ ๔ หลังจากที่ชาวอังคะฟังธรรมจากพระโอรุสแล้วเสร็จ คนจำนวนมากมีจิตบรรลู่ไสตปาตติผล

ด้วยเหตุนี้เราจะเห็นได้ว่าพุทธสาวกที่ช่วยพระพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมอยู่ในครั้งพุทธกาล เป็นพุทธสาวกผู้ทรงอภิญญา แม้แต่ภิกษุณีอรหันต์ที่มีนามว่า พระมหาปชาบดี พระยโสธรา พระอุบลวรรณา ฯลฯ ก็เป็นผู้ทรงอภิญญาคือเข้าฌานได้ หลังจากออกพรรษาที่หกแล้ว มีพุทธสาวกพุทธสาวิกา รวมถึงสามเณรจนทะอรหันต์ผู้ทรงอภิญญา สามเณรวีรา อรหันต์ผู้ทรงอภิญญา บุคคลเหล่านี้อาสาแสดงยมกปาฏิหารีย์แทนพระพุทธเจ้า แต่มิได้รับพุทธานุญาต พระพุทธองค์ตรัสในทำนองที่ว่า “เราทราบอานุภาพของพวกเธอ แต่พวกเธอไม่นี้ มิได้ผูกไว้เพื่อประโยชน์แก่เธอ” ที่ยกขึ้นมาเขียนบอกเล่านี้ ด้วยมีจุดประสงค์ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาจิตจนบรรลู่อรหัตตผล พร้อมด้วยการพัฒนาจิตให้เข้าถึงความ

ทรงฌาน ย่อมมีคุณประโยชน์แก่การเผยแผ่ธรรมในพุทธศาสนาให้กว้างไกลได้

ในพุทธศาสนาเรียกพระอรหันต์ที่สามารถเข้าฌานได้ว่า เป็นพระอรหันต์ประเภท สมถยานิก อันได้แก่พระอรหันต์ที่บรรลู่วิชชา ๓ (ปุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณและอาสวักขยญาณ) พระอรหันต์ที่บรรลู่อภิญญา ๖ (อิทธิวิธี ทิพพโอสต เจโตปริยญาณ ปุพเพนิวาสานุสติญาณ ทิพพจักขุและอาสวักขยญาณ) พระอรหันต์ที่บรรลู่วิชชา ๘ (วิปัสสนาญาณ มโนมยิทธิ อิทธิวิธี ทิพพโอสต เจโตปริยญาณ ปุพเพนิวาสานุสติญาณ ทิพพจักขุ และอาสวักขยญาณ) ส่วนพระอรหันต์ที่ไม่สามารถเข้าฌานได้ เรียกว่า เป็นพระอรหันต์สุกขวิปัสสก

เรื่องของพระอรหันต์ผู้ทรงอภิญญา ได้สืบต่อมาจนถึงการประชุมของหมู่สงฆ์ เพื่อตรวจชำระ สอบทาน และจัดหมวดหมู่คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อวางหลักให้เป็นแบบแผนถูกต้องตรงกัน (สังคายนา) เป็นที่น่าสังเกตว่าในการทำปฐมสังคายนา มีพระอรหันต์ผู้ทรงอภิญญาล้วนจำนวน ๕๐๐ รูป มีพระมหากัสสปะอรหันต์วิชชา ๓ เป็นประธาน ที่เหลืออีก ๔๙๙ รูปล้วนเป็นพระอรหันต์ผู้ทรงอภิญญาและมีความแตกฉานในปฏิสัมภิทา ๔ ได้แก่ มีปัญญาแตกฉานในอรรถ มีปัญญาแตกฉานในธรรม มีปัญญาแตกฉานในภาษา และมีปัญญาแตกฉานในการโต้ตอบโต้ฉับพลัน

จากเรื่องที่เขาบอกเล่ามาจึงเป็นที่ยืนยันได้ว่า พระอรหันต์ที่เข้าฌานได้ เป็นผู้ที่เห็นถูกตามธรรมชาติที่เป็นโลกียะและเป็นโลกุตระ ความถ่องแท้ในการรู้เห็นเข้าใจคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า จึงได้นำมาประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ตามการสังคายนาข้างต้น

ปัญญาพละ

ปัญญาเป็นความรู้เห็นเข้าใจในสิ่งต่างๆ ใต้อย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง หรือคือความเป็นเหตุผลที่สัมพันธ์กัน มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้เข้าถึงปัญญาได้สามระดับ คือปัญญาทางโลก อันได้แก่ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการได้ยินได้ฟัง ผู้รู้มาบอกกล่าว และความรู้ที่ได้จากการอ่านจากตำราหรือคัมภีร์ เรียกปัญญาประเภทนี้ว่า **สุตมยปัญญา** นอกจากนี้ปัญญาทางโลกยังเกิดขึ้นได้จากการนำความรู้ (ความจำ) ที่ได้จากการฟังการอ่านไปจินตนาการหรือพิจารณาวิเคราะห์วิจัย ซึ่งในพุทธศาสนาเรียกปัญญาประเภทนี้ว่า **จินตามยปัญญา**

ปัญญาทั้งสองประเภทนี้ชาวโลกนิยมพัฒนาให้เกิดกับตัวเอง เพราะพัฒนาได้ง่ายและยังถือว่าผู้ใดพัฒนาปัญญาทางโลกทั้งสองแบบนี้ให้สูงสุด มีปริญญาบัตรรับรองความรู้จากต่ำไปหาสูง ถือว่าเป็นความรู้ที่มนุษย์ควรแสวงหา เพราะสามารถใช้แก้ปัญหาให้กับสังคมบ้านเมือง หรือนำปัญญาทางโลกมาใช้สร้างเครื่องมือเพื่อ

ช่วยแก้ปัญหาได้อีกด้วย แม้บุคคลจะพัฒนาและเข้าถึงปัญญาทางโลกได้จนสูงสุดแล้วก็ตาม ยังมีอาจเรียกได้ว่าเป็นปัญญาพละในพุทธศาสนา เพราะไม่สามารถนำความรู้ทางโลกมากำจัดกิเลส หรือสิ่งที่ทำให้จิตเศร้าหมองได้ เช่น ปัญญาทางโลกไม่สามารถนำพาจิตให้เป็นอิสระจากโลกธรรม วัตถุ กิเลส ตัณหา อุปาทาน ผู้ใดนำปัญญาทางโลกมาสองนำทางให้กับชีวิตแล้ว โอกาสที่ชีวิตจะดำเนินไปสู่ความเห็นผิด สู่ความวิบัติของชีวิตย่อมเกิดขึ้นได้ง่ายทั้งในชีวิตปัจจุบันและในชีวิตหน้า ที่จะมีสืบต่อไป ด้วยเหตุที่ความเห็นผิดหรือความหลง เป็นตัวผลักดันจิตวิญญาณไปสู่การเกิดขึ้นเป็นสัตว์เดรัจฉานในภพหน้า ด้วยเหตุนี้ จึงไม่เรียกปัญญาทางโลกว่าเป็นปัญญาพละ

ผู้ใดพัฒนาจิตจนเกิดปัญญาเห็นแจ้ง คือปัญญาที่เห็นเหตุเห็นผลถูกต้องตรงตามที่เป็นจริงแท้ (ปรมาตถสัจจะ) ได้แล้ว ปัญญาเช่นนี้ จึงเรียกได้ว่าเป็นปัญญาพละในพุทธศาสนา มนุษย์เป็นสัตว์ (รูปร่าง) ที่มีศักยภาพ สามารถพัฒนาจิตตนเองให้เข้าถึงปัญญาสูงสุด (ภาวนามยปัญญา) สำหรับผู้ที่มีบุญบารมีสั่งสมมาไม่มากพอต้องประพฤติตนให้ถูกต้องตรงตามหลักของไตรสิกขา คือทำให้มีศีลคู่คุมทำใจให้ตั้งมั่นเป็นสมาธิ และทำใจให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง ด้วยการนำจิตที่ตั้งมั่นเป็นสมาธิจวนแน่น (อุปะจารสมาธิ) ไปพิจารณา กาย เวทนา จิต ธรรม ที่ปรากฏเป็นอารมณ์ในดวงจิต ว่าล้วนต่างดำเนินไปตามกฎไตรลักษณ์ (อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา) เมื่ออารมณ์

หรือผัสสะในธรรมทั้งสี่ ดำเนินไปสู่ความเป็นอนัตตา ผัสสะที่ปรากฏจึงมีใช้ตัวตนที่แท้จริง จิตจะไม่ยึดเอาธรรมหรือผัสสะที่ไม่ใช่ตัวใช้ตนมาเป็นของตน จิตเห็นแจ้งในผัสสะเช่นนี้แล้วจะปล่อยวาง ทำให้จิตเป็นอิสระจากกาย เวทนา จิตและธรรม การเห็นอย่างนี้จึงจะเรียกว่าปัญญาเห็นแจ้ง

ตรงกันข้ามผู้ที่มีบุญบารมีสั่งสมมามากแต่อดีตชาติ ย่อมมีใช้จิตที่ตั้งมั่นเป็นสมาธิมาพิจารณาสิ่งที่ได้ยินได้ฟังโดยแยกคาย (โยนิโสมนสิการ) คือพิจารณาแยกแยะในองค์ประกอบ ที่เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน และพิจารณาจนเห็นว่า สิ่งที่ได้ยินได้ฟังล้วนเกิดขึ้นแล้วดับไปตามกฎไตรลักษณ์ ปัญญาเห็นแจ้งย่อมเกิดขึ้น จึงเรียกปัญญาเช่นนี้ว่า เป็นปัญญาพละ เพราะเป็นปัญญาที่มีกำลังมาก สามารถกำจัดกิเลสทั้งปวงให้หมดสิ้นไปจากใจได้ ส่วนการพัฒนาจิต (สมถภาวนา) จนเข้าถึงความตั้งมั่นเป็นสมาธิแน่น (อัปปนาสมาธิ) หรือที่เรียกว่าเป็นสมาธิระดับฌาน เมื่อถอนจิตออกจากความทรงจำความรู้สูงสุดที่เรียกว่า อภิญญา ๕ ย่อมเกิดขึ้นเป็นอัตโนมัติ ปัญญาในอภิญญา ๕ แม้จะเป็นปัญญาสูงสุด (ภาวนามยปัญญา) ก็ตาม แต่เป็นปัญญาสูงสุดที่ยังข้องเกี่ยวอยู่กับการเวียนตาย-เกิดอยู่ในวัฏสงสาร ไม่อาจนำมาใช้กำจัดกิเลสให้หมดไปจากใจ จึงเรียกอภิญญา ๕ ว่าเป็นปัญญาสูงสุดที่นำสัตว์ไปสู่ความหลง หรือคือโลกียอภิญญา

ผู้ที่พัฒนาจิตจนเข้าถึงโลกียอภิญญา ยังมีสภาวะของจิตหนาแน่นไปด้วยกิเลส หรือคือยังเป็นปุถุชน จึงไม่เรียกโลกียอภิญญาว่าเป็นปัญญาพละเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากพุทธสาวกองค์หนึ่งของพระพุทธเจ้า ที่มีชื่อว่าพระสาเกตะ มีความชำนาญในการพัฒนาจิตให้เข้าถึงฌานสมาบัติ ๘ (รูปฌาน ๔+อรูปฌาน ๔) และสามารถใช้อุทธีปราบพญานาคได้ พระสาเกตะใช้เตโชสมาบัติปราบพญานาคที่ทำเรืออัมพะ ซึ่งอยู่ในแคว้นเจตวันสิ้นฤทธิ์ ชาวการปราบพญานาคของพระสาเกตะ ได้แพร่ไปจนถึงแคว้นวังสะ เมื่อท่านเดินทางกลับมายังเมืองโกสัมพี ขณะเดินบิณฑบาตอยู่บนถนน ชาวเมืองโกสัมพีศรัทธาพระสาเกตะมาก จึงได้นำเอาสุรามาถวายให้ท่านดื่ม เมื่อบิณฑบาตไปถึงบ้านไหน บ้านนั้นก็นำสุรามาถวายให้ท่านดื่ม เมื่อดื่มสุรามากเข้า ทำให้ขาดสติเมาสุราจนหมดเรี่ยวแรงล้มตัวลงนอนอยู่ข้างกองขยะ พระพุทธเจ้าจึงได้นำเอาเรื่องของพระสาเกตะเป็นต้นเหตุบัญญัติสิกขาบท ห้ามพระภิกษุดื่มสุรา เมื่อพระสาเกตะตื่นขึ้นมาในวันใหม่ จึงเกิดความสลดใจในพฤติกรรมเมาสุราของตนเอง จึงได้เร่งบำเพ็ญวิปัสสนากรรมฐาน ไม่นานจึงบรรลุอรหัตตผล หรือในกรณีตัวอย่างของพระพากุละที่ในอดีตเกิดเป็นมนุษย์และได้บวชเป็นฤๅษีบำเพ็ญตบะจนจิตบรรลุฌานสมาบัติ ๘ และอภิญญา ๕ ตายแล้วยังหลงนำชีวิตไปเกิดอยู่ในพรหมโลกยาวนาน และเกิดอยู่หลายชาติ เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์อยู่ในครั้งพุทธกาล จึงได้เปลี่ยนใจหันมาปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานอยู่อีกไม่นาน ก็สามารถบรรลุอรหัตตผล

จากทั้งสองตัวอย่างที่เขียนแสดงให้ผู้อ่านได้ทราบ ก็เพื่อที่จะบอกว่า การปฏิบัติสมถภาวนาจนจิตบรรลุลักษณะสมาบัติ และเข้าถึงอภิญญา ๕ จนชำนาญ ก็ไม่สามารถนำพาชีวิตไปสู่ความพ้นทุกข์ต่อเมื่อได้หันมาปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน จนเกิดปัญญาเห็นแจ้งได้แล้ว จึงมีผลส่งจิตให้เข้าถึงความพ้นไปจากวัฏสงสารได้

เมื่อเขียนมาถึงตอนนี้ จึงได้หวนระลึกถึงตัวเอง ในครั้งที่ผ่านมาเป็นภิกษุ ปฏิบัติธรรมอยู่กับท่านเจ้าคุณโชดก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๘ ในวันที่เจ็ดของการปฏิบัติสมถภาวนาแบบพองหนอ - ยุบหนอ จิตได้เข้าถึงความตั้งมั่นเป็นสมาธิแน่นหนา (อัปปนาสมาธิ) หรือเรียกว่า เป็นสมาธิระดับฌาน หลังจากนำจิตออกจากความทรงฌานแล้ว ได้เกิดความรู้สูงสุดระดับโลกียะที่เรียกว่าปุพเพนิวาसानุสสติญาณ ได้ไปเห็นการเวียนตาย-เกิดเป็นสัตว์อยู่ในภพต่างๆ ของตัวเอง ซึ่งมีทั้งสัตว์ในสุคติภพ สัตว์ในทุคติภพ และสัตว์ในรูปภพ นับจำนวนภพชาติไม่ถ้วน มองจนสุดตาทิพย์ก็ยังหาที่สิ้นสุดของการเวียนตาย-เวียนเกิดไม่ได้ ถึงกับเป็นเหตุให้น้ำตาไหลหยด ด้วยมาค่านิ่งว่าทำไมตัวเองจึงโง่งเช่นนั้น ที่เอาจิตไปหลงติดอยู่กับความรู้ที่เป็นโลกียะมายาวนานมาก และไม่สามารถนำพาชีวิตให้พ้นไปจากความทุกข์

นับแต่วันนั้นเป็นต้นมา ผู้เขียนจึงได้พัฒนาจิตมิให้เกิดเป็นความหลงเช่นนั้นอีก ได้บำเพ็ญวิปัสสนากรรมฐาน จนจิตสามารถเข้าถึงปัญญาเห็นแจ้งได้ ภายในเวลาไม่กี่วัน หลังจากที่ได้ไปเห็นภาพที่ตนได้นำพาชีวิตวนเวียนอยู่ในวัฏสงสารมานับอนันต์ จึงได้เปลี่ยนแนวความคิด และพยายามใช้ปัญญาเห็นแจ้ง กำจัดกิเลสที่ผูกมัดใจ ที่เรียกว่าสังโยชน์ ๑๐ ให้หมดไปจากใจที่ละตัวๆ จึงได้รู้เห็นเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่า ปัญญาตัวที่ระบอบอยู่ในไตรสิกขานั้น คือปัญญาเห็นแจ้งนั่นเอง ส่วนปัญญาที่เห็นไม่แจ้งหรือคือปัญญาที่นำพาชีวิตไปสู่ความหลง ได้แก่ สุตมยปัญญา และจินตามยปัญญา ที่มนุษย์เกือบทั้งโลกนิยมพัฒนากัน รวมถึงภาวนามยปัญญา ตัวที่เกิดจากการบำเพ็ญสมถกรรมฐาน ที่เรียกว่า อภิญญา ๕ ก็ยังถือว่าเป็นปัญญาที่นำพาชีวิตไปสู่ความหลงเช่นกัน ดังตัวอย่างของบุคคลทั้งสอง คือท้าวพกาพรหมและธัญชานีพราหมณ์ ที่ยกขึ้นมาบอกเล่าให้ผู้อ่านได้ทราบแล้วข้างต้น

รู้แต่ไม่มีความรู้

คำว่า “รู้แต่ไม่มีความรู้” หมายถึงความรู้ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนถึงเหตุผลของปรากฏการณ์ภายนอก หรือความรู้ที่ได้จากการบอกกล่าวของผู้รู้ หรือความรู้ที่เกิดขึ้นจากการอ่านตำราคัมภีร์ (สุตมยปัญญา) แล้วใช้จิตจินตนาการข้อมูลที่จำไว้ หรือนำข้อมูลมาคิด พิจารณา วิเคราะห์ วิจัย ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการกระทำทั้งสองอย่างนี้ เป็นเพียงความจำที่จิตเก็บบันทึกเป็นความจริงชั่วคราว (สภาวะสังขะ) ไว้ในดวงจิต เมื่อห้วงเวลาผ่านไป เหตุผลที่เคยสัมพันธ์กัน จะแปรเปลี่ยนไปเป็นเหตุผลที่ไม่มีความสัมพันธ์กันอีก ความจริงเช่นนี้จึงเป็นความจริงไม่แท้ เมื่อนำไปใช้แก้

ปัญหาแล้ว จึงแก้ปัญหาก็ได้ไม่สิ้นสุด ยิ่งกว่านั้นยังไปสร้างปัญหาใหม่ให้เกิดขึ้น ดังตัวอย่างการใช้ปัญญาทางโลก ไปแก้ปัญหานอนไม่หลับให้กับคนไข้ ด้วยการให้กินยาช่วยให้นอนหลับ โดยหารู้ไม่ว่าการเอาสารแปลกปลอมใส่เข้าไปในร่างกาย ทำให้ไตต้องทำหน้าที่กำจัดสิ่งแปลกปลอมออกจากร่างกายโดยไม่จำเป็น หากคนไข้นอนไม่หลับเป็นประจำ คนไข้จำเป็นต้องกินยานอนหลับอยู่ทุกครั้ง เท่ากับว่าเอาสารแปลกปลอมใส่เข้าไปในร่างกาย ให้มีปริมาณสะสมเพิ่มมากขึ้น ไตต้องทำหน้าที่เพิ่มขึ้นจนถึงอ่อนล้าและหมดสภาพไปได้ ในที่สุดนักวิทยาศาสตร์จึงคิดประดิษฐ์เครื่องมือช่วยกำจัดสารพิษ (ไตเทียม) ออกจากร่างกาย ให้เครื่องมือช่วยทำหน้าที่แทนไตแท้ ดังที่หมอได้นำมาใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ไตเทียมทำหน้าที่ไม่ดีเท่ากับไตแท้ ฉะนั้นผู้มีปัญญาเห็นเหตุจึ่งระมัดระวัง ไม่บริโภคสารแปลกปลอมเข้าสู่ร่างกายโดยไม่จำเป็น เพราะรู้ว่าอวัยวะที่ทำหน้าที่โดยตรงมีโอกาสถูกทำลาย แล้วยังกระทบถึงระบบอวัยวะอื่น ทำให้อวัยวะอื่นเสียหายได้ เกิดเป็นความเจ็บป่วย ด้วยการใช้ความรู้ที่ผิดทางมาแก้ปัญหาคือ

อีกตัวอย่างหนึ่ง ได้แก่การระบาดของไข้หวัดนกในสัตว์ปีก มนุษย์ได้ใช้ความรู้ทางโลก อันเป็นความรู้ที่ไม่จริงแท้ไปแก้ปัญหากการระบาดของไข้หวัดนก ด้วยการให้ทำลายสัตว์ปีกทุกตัวในหมู่บ้าน ที่มีสัตว์ปีกล้มตายลงด้วยโรคนี้ มีผลทำให้สัตว์ปีกที่มีสุขภาพดีเป็นปรกติ ต้องถูกกำจัดไปด้วย ผู้กระทำอกุศลกรรม

ต้องได้รับบาปเมื่อกรรมให้ผล ด้วยเหตุที่เป็นกรกระทำที่เบียดเบียนเป็นต้นเหตุ ผลของกรรมย่อมถูกเก็บสั่งสมในดวงจิตเป็นบาปเมื่อใดที่เหตุถึงเวลาให้ผลเป็นอกุศลวิบากแล้ว อุปสรรคของการดำเนินชีวิตย่อมเกิดขึ้นเป็นความเจ็บป่วย เป็นปัญหาบั่นทอนความสุขให้ลดน้อยลงและเพิ่มความทุกข์ให้มีมากขึ้น เมื่อใดที่วาระของอายุขัยจบสิ้นลง พลังของบาปที่สั่งสมอยู่ในจิต ย่อมมีโอกาสผลักดันจิตวิญญาณ ให้โคจรไปได้ร่างใหม่เป็นสัตว์อยู่ในทุกติภพ

ในอีกกรณีหนึ่ง การใช้ความรู้ที่ผิดทางไปสร้างเครื่องมือช่วยแก้ปัญหาคือ โดยผู้สร้างมิได้คำนึงถึงศีลธรรม อาทิเช่น ใช้ความรู้ทางโลกไปสร้างเครื่องดักยุง สร้างไม้ตบยุง สร้างอาวุธ สร้างยาฆ่าศัตรูพืช ยาฆ่ามด แมลงสาบ ฯลฯ เหล่านี้เป็นการใช้เหตุผลคิดประดิษฐ์ขึ้นมา โดยมีได้คำนึงถึงศีลธรรม เมื่อสิ่งประดิษฐ์ถูกนำไปใช้แล้ว มีผลทำให้เกิดเป็นความเบียดเบียน ทำให้การพยายามจองเวรเกิดขึ้นระหว่างสัตว์ผู้กระทำและสัตว์ผู้ถูกกระทำ รวมถึงผู้ที่เห็นดีด้วยกับสิ่งประดิษฐ์เหล่านั้น จากประสบการณ์ของผู้เขียนได้พบว่า ผู้ประพฤติเบียดเบียนย่อมได้รับผลบาป ด้วยการเจ็บป่วย มีความทุกข์ทรมานสูญเสียทรัพย์เยียวยารักษา และมีอายุสั้น

รู้และมีความรู้

คำว่า “รู้และมีความรู้” หมายถึง รู้ความรู้ที่ศึกษาเล่าเรียนเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ระบบประสาทสัมผัสได้ แล้วทำการวิจัยหรือวิเคราะห์ถึงเหตุผลที่เป็นความจริงชั่วคราวขึ้นได้ เรียกความจริงที่เป็นผลของการวิจัย ซึ่งถูกเก็บเป็นข้อมูลอยู่ในดวงจิตนั้นว่า สัญญาหรือความจำ เช่น ผู้รู้มาบอกเล่าให้ฟัง แล้วจำสิ่งที่บอกเล่านั้นได้ เรียกความรู้เช่นนี้ว่า ความจำ ผู้ใดนำข้อมูลความจำไปทำให้เกิดเป็นความจริง ด้วยการพัฒนาจิตให้สงบตั้งมั่นเป็นสมาธิ แล้วใช้จิตที่เป็นสมาธิไปพัฒนาให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง จนสามารถรู้เห็นเข้าใจถึงความจริงแท้ได้แล้ว ผู้นั้นย่อมมีความรู้หรือเข้าถึงความจริงที่เป็นความจำนั้นได้ด้วยตัวเอง อย่างนี้จึงจะเรียกว่า รู้

และมีความรู้ ดังหัวข้อที่เขียนไว้ข้างต้น

ผู้รู้และมีความรู้ เป็นผู้ที่เข้าถึงปัญญาทางโลก และเข้าถึงความรู้สูงสุดที่มีเหตุผลเป็นจริงแท้ ความจริงแท้ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ผู้ใดมีความรู้เห็นเข้าใจในสองลักษณะนี้ จึงเรียกผู้นั้นว่าเป็นผู้รู้และมีความรู้ ผู้มีปัญญาเช่นนี้จะใช้ความรู้ทางโลกไปแก้ปัญหาให้กับโลก และไม่นำความรู้ทางโลกไปสร้างเครื่องมือที่ไม่มีศีลธรรมรองรับขึ้นมาช่วยแก้ปัญหา แต่ใช้ความรู้แจ้งหรือปัญญาเห็นแจ้งส่องหาเหตุที่แท้จริง แล้วกำจัดต้นเหตุให้หมดไป ปัญหาย่อมถูกแก้ไขได้ตรงจุด และไม่สร้างปัญหาอื่นให้เกิดขึ้น หรือเป็นการแก้ปัญหาได้อย่างสิ้นสุด ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่เบียดเบียนตัวเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ส่งผลให้คุณค่าของความเป็นมนุษย์สูงขึ้น การดำเนินชีวิตไม่มีอุปสรรคขัดขวาง ไม่มีปัญหาให้ต้องแก้ไข เหมือนกับคนที่ใช้ปัญญาทางโลกส่องนำทางให้ชีวิต ทำให้ชีวิตมีความเป็นอยู่สะดวกสบาย มีความสุขเพิ่มมากขึ้น เพราะแสวงหาความสุขที่เกิดจากความสงบจากอารมณ์ปรุงแต่ง แสวงหาความสุขจากจิตที่เป็นอิสระจากโลกธรรม เป็นอิสระจากวัตถุปรนเปรอ เป็นอิสระจากกิเลส ตัณหา อุปาทาน

ดังตัวอย่างที่เห็นได้จากคนที่รู้และมีความรู้ แก้ปัญหานอนไม่หลับ ด้วยการปัญญาเห็นแจ้งพิจารณาอารมณ์ที่เกิดขึ้น ว่า

ดำเนินไปตามกฎไตรลักษณ์ เมื่อใดที่อารมณ์ผันเข้าสู่ความเป็นอนัตตา อารมณ์ปรุงจึงไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน หรือคือไม่มีอยู่แท้จริง จิตที่เห็นแจ้งเช่นนี้ ย่อมปล่อยวางอารมณ์ คือไม่ยึดเอาอารมณ์มาเป็นของตัว การนอนไม่หลับจึงถูกแก้ไขด้วยปัญญาเห็นถูกต้อง ดังนี้ ปัญหาใดๆ ที่เกิดขึ้นกับชีวิต วิธีแก้ปัญหาคือที่ดีที่สุดคือพัฒนาจิต (สมถภาวนา) จนมีกำลังของสติกล้าแข็ง ระลึกได้ทันสิ่งกระทบที่เข้าทางหู เข้าทางตา เข้าทางจมูก เข้าทางปาก เข้าทางลิ้น เข้าทางร่างกายรับสัมผัส รวมถึงสิ่งกระทบที่มาจากใจ แล้วปัญญาเห็นแจ้งย่อมเห็นว่า สิ่งกระทบดับไปตามกฎไตรลักษณ์ อารมณ์ใดๆ ก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ ปัญหาที่คนต่างๆ ไปมืออยู่ อาทิ ปัญหาที่มาจากโลกธรรม วัตถุ กิเลส ตัณหา อุปาทาน เป็นต้นเหตุ จึงไม่สามารถทวนใจให้เกิดวันไหนด้วยอารมณ์ได้

คนที่มีความรู้ทางโลก ย่อมแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ บางคนแก้ปัญหาด้วยการปล่อยเวลาให้ผ่านไป เหตุและผลไม่สัมพันธ์กันอีกต่อไป ปัญหาจึงหมดไปได้ ส่วนผู้ที่มีความรู้แจ้งมีความรู้ถูกต้องตามความเป็นจริงแท้ ย่อมเห็นถูกว่า การใช้ความรู้ทางโลกมาแก้ปัญหา ย่อมแก้ได้ไม่สิ้นสุด เพราะแก้ที่ต้นเหตุไม่แท้จริง แก้ปัญหาหนึ่งได้ แต่กลับไปสร้างปัญหาอื่นให้เกิดตามมา ด้วยเหตุนี้บางคนจึงระบายความเครียดให้หมดไปจากใจ ด้วยการนำตัวออกจากแหล่งที่มีสิ่งกระทบไม่ดี หรือเปลี่ยนสิ่งกระทบใหม่ด้วย

การดื่มสุรา กินยาคลายความเครียด เสพสิ่งเสพติด หรือระบายความเครียดในใจด้วยการทำลายภาชนะให้แตก หรือร้องเสียงดังด้วยการใช้หมอนปิดหน้า ฯลฯ เหล่านี้ผู้มีความรู้ทางโลกบางคนนิยมประพฤติเพื่อทำให้ปัญหาหมดไป ตรงกันข้าม ผู้มีความรู้เห็นถูกตามความเป็นจริงแท้ ย่อมแก้ปัญหาที่ใจของตัวเอง เพราะใจที่ขาดสติและขาดปัญญาเห็นแจ้งเป็นต้นเหตุของปัญหา การแก้ปัญหาที่ตัวเอง ด้วยการให้อภัยต่อทุกสิ่งที่เป็นเหตุขั้วใจ ผู้ใดให้อภัยเป็นทานได้แล้ว เมตตาย่อมเกิดขึ้นกับจิตของผู้นั้น และถูกเก็บสั่งสมอยู่ในดวงจิตเป็นเมตตาบารมี ผู้มีจิตเมตตา มีอารมณ์สงบและเย็น ทุกสิ่งกระทบที่เป็นเหตุขั้วใจ จึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้กับผู้ที่มีจิตเมตตา

วิธีแก้ปัญหาคความเครียดที่ดีอีกวิธีหนึ่ง คือใช้จิตที่ตั้งมั่นเป็นสมาธิจวนแน่นแน่ว พิจารณาอารมณ์เครียดว่า ดำเนินไปตามกฎไตรลักษณ์ เมื่อความเครียดเปลี่ยนไปสู่ความเป็นอนัตตา ความเครียดย่อมไม่มีอยู่ในจิตของผู้มีปัญญาเห็นถูกตรงเช่นนี้ และสุดท้ายวิธีแก้ปัญหาคความเครียด รวมถึงปัญหาใดๆ ที่ดีที่สุด คือการพัฒนาจิตให้มีกำลังสติกล้าแข็ง จนสามารถระลึกได้ทันทุกสิ่ง ที่เข้ากระทบจิต และจิตเห็นว่าสิ่งกระทบทั้งมวลล้วนแต่ดับไปตามกฎไตรลักษณ์ ส่งผลให้จิตปราศจากอารมณ์ใดๆ เมื่อใดที่จิตเป็นอิสระจากสรรพสิ่ง ย่อมมีโอกาสเข้าถึงวิมุตติสุข (นิพพาน) ได้

จิตที่มีความรู้ เห็น เข้าใจ ได้ถูกตรงตามความเป็นจริงแท้ ย่อมสั่งสมแต่บุญ ด้วยการประพฤติบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ และสั่งสมแต่บารมีด้วยการประพฤติบารมี ๑๐ เมื่อใดที่บุญและบารมีส่งผลชีวิตย่อมเป็นอยู่สะดวกสบายและมีความสุข เมื่ออายุขัยเวียนบรรจบ บุญบารมียังเป็นพลังผลักดันจิตวิญญาณที่หลุดออกจากร่าง ให้โคจรไปเข้าอยู่อาศัยในร่างใหม่ที่เป็นสุคติภาพแน่นอน ผู้ที่รู้จริงในธรรมวินัยของพุทธศาสนาจึงนิยมประพฤติเช่นนี้ คือแก้ทุกปัญหาที่ตัวเอง เว้นประพฤติบาปกรรมทั้งปวง ประพฤติตนให้มีบุญมีบารมีสั่งสมอยู่ทุกขณะที่รูปร่างยังเอื้อประโยชน์ให้ทำความดี ดังนั้นผู้รู้และมีความรู้เห็นถูกตามธรรม ย่อมไม่ปล่อยให้เวลาให้ผ่านไปอย่างเปล่าประโยชน์

อานิสงส์ของ พลธรรม ๕

๑. บุคคลผู้มีกำลังศรัทธามาก ส่งผลให้จิตมีความเลื่อมใส เชื่อถืออย่างแรงกล้า ซึ่งสามารถกำจัดความไม่เชื่อลงได้
๒. บุคคลผู้มีกำลังวิริยามาก ส่งผลให้จิตมีความเพียรอย่างแรงกล้า ซึ่งสามารถกำจัดความเกียจคร้านลงได้
๓. บุคคลผู้มีกำลังสติมาก ส่งผลให้จิตมีความไวต่อการระลึกได้ หันสิ่งที่เข้ากระทบจิตได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสามารถกำจัดความประมาทลงได้

๔. บุคคลผู้มีกำลังสมาธิมาก ส่งผลให้จิตมีความสงบอย่างแรงกล้า ซึ่งสามารถกำจัดความซัดส่าย และความฟุ้งซ่านแห่งจิตลงได้

๕. บุคคลผู้มีกำลังปัญญาเห็นถูกตามธรรมมาก จะทำให้จิตรู้แจ้งอย่างแรงกล้า ซึ่งสามารถกำจัดโมหะหรือความไม่รู้จริงลงได้

ด้วยเหตุนี้คุณธรรมทั้งห้าคือ ลัทธา วิริยา สติ สมาธิ และปัญญา จึงเป็นผลดีกับผู้ที่พัฒนาจิตจนเข้าถึงได้ เมื่อเขียนเรื่องราวมาถึงตอนนี้ ผู้เขียนเกิดจิตสำนึกระลึกได้ ถึงคำบอกกล่าวของท่านเจ้าคุณโชดก และคำตอรับของผู้เขียนในวันที่ไปลาสิกขา ดังที่เขียนไว้แล้วในหน้าแรก หลังจากลาสิกขาออกมาอยู่ในเพศฆราวาสแล้ว จึงได้หวนคิดว่าตนเองต้องทำอะไร ของดีของวิเศษนั้นจึงจะอยู่กับตัวเองได้ตลอดไป จึงได้คิดหาวิธีการเก็บรักษาของดีที่ได้มา และได้พบว่าต้องพัฒนาใจให้มีกำลังกล้าแข็งและมากพอที่จะต้านทานมาร มิให้เข้ามามีอำนาจเหนือใจ มารที่กล่าวถึงนี้ หมายถึงสิ่งที่ฆ่าบุคคลให้ตายจากความดี หรือหมายถึงตัวการที่คอยขัดขวางบุคคลมิให้บรรลุความดี ได้แก่มารทั้งห้าประเภทตามที่เขียนบอกไว้ในหน้าแรก มารลำดับแรกถึงลำดับที่สี่ (กิเลสมาร ฆนธมาร อภิสังขารมาร และเทวปุตตมาร) ผู้เขียนได้ประสบด้วยตนเอง ในขณะที่เข้าฝึกปฏิบัติธรรมอยู่กับท่านเจ้าคุณโชดก และได้ผ่านพ้นอำนาจของมารทั้งสี่ประเภทมาได้ ด้วยการประพฤติดำตามคำชี้แนะของครูบาอาจารย์

ส่วนมารตัวสุดท้ายคือมัจจุมาร ได้ประสบพบเห็นหลังจากลาสิกขามาแล้ว และได้แก้ปัญหาด้วยตัวเอง จนสามารถผ่านพ้นอำนาจของมัจจุมารมาได้ ด้วยจิตที่ไม่หวาดกลัวต่อความตาย ได้ใช้จิตที่ตั้งมั่นจวนแน่นแน่ ตามดูจิตที่กำลังจะทิ้งร่าง ว่ามีลักษณะเป็นเช่นไร จึงได้รู้เห็นเข้าใจว่า ขณะที่จิตกำลังจะทิ้งร่าง ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกมีกำลังแผ่วเบาลง ไฟคือพลังงานที่ใช้ในการทำกิจกรรมของร่างกายลดน้อยลง น้ำได้พุ่งพรูออกจากร่างกายทางผิวหนังอย่างมาก และได้เห็นรูปร่างกำลังจะแตกสลายเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย ลงกองอยู่กับพื้น เมื่อลักษณะทั้งสี่นี้กำลังจะสิ้นสุดกระบวนการ ด้วยจิตที่มีสติระลึกภูมิตนและไม่กลัวตาย ผลปรากฏว่าธาตุทั้งสี่ซึ่งได้แก่ ดิน น้ำ ไฟ ลม ได้หวนกลับมาประชุมรวมกันเป็นร่างกายให้จิตได้อยู่อาศัยเหมือนเดิม ผลของการเข้ามาอยู่รวมกันของธาตุทั้งสี่ในครั้งนั้น ทำให้เกิดเป็นร่างกายที่มีสุขภาพแข็งแรงกว่าเดิม เมื่อเทียบกับจิตก่อนจะทิ้งร่าง จิตจึงมีโอกาสใช้ร่างกายนี้เป็นเครื่องมือเผยแผ่ธรรมมาจนทุกวันนี้

ผู้ที่มีปัญญาเห็นผิดไปจากธรรมเห็นว่า เมื่ออายุครบกำหนดการทำงานให้กับราชการ (เกษียณอายุ) บุคคลควรพักผ่อนและหาความสุขใส่ตัว นี่คือการเห็นถูกของผู้มีความรู้ทางโลก ส่วนผู้มีความเห็นถูกตามธรรม มิได้เห็นเป็นเช่นนั้น แต่กลับเห็นเป็นตรงข้ามว่า トラบไตที่ลมยังเข้า-ออกร่างกายนี้ได้ โอกาสที่จิตจะใช้

ร่างกายเป็นเครื่องมือประกอบกรรมยังมีอยู่ ดังที่พระพุทธโคดมได้ทำให้ดูเป็นตัวอย่างแล้ว แม้วัยของพระองค์จะย่างใกล้ ๘๐ พรรษา ยังรุดงค์ไปในที่ต่างๆ เพื่อสั่งสอนธรรมให้กับสรรพสัตว์ หรือแม้กระทั่งจิตกำลังจะทิ้งร่าง (เสด็จดับขันธปรินิพพาน) ยังทรงสั่งสอนธรรมให้กับสุภททปริพาชกในทำนองที่ว่า “ธรรมวินัยใด ประกอบด้วยมรรคมี่องค์ ๘ หากสมณะปฏิบัติถูกต้องตามธรรมแล้ว พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ ย่อมหาได้ในธรรมวินัยนั้น แล้วโลกจะไม่ว่างจากพระอรหันต์”

สุภททราปริพาชกฟังธรรมจากพระโอษฐ์แล้วเกิดศรัทธา เลื่อมใส จึงกราบทูลขอบวชเป็นภิกษุ พร้อมกับนำคำสอนจากพระโอษฐ์ไปปฏิบัติตลอดคืนวันนั้น ผลจากการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง จิตของสุภททภิกษุจึงได้บรรลุอรหัตตผล พร้อมด้วยปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘ อันเป็นสภาวะที่จิตพ้นจากกิเลสยาวนานเป็นกัป แต่เป็นการพ้นชั่วคราว ได้แก่รูปฌาน ๔ และอรูปรฌาน ๔ และจิตเข้าถึงอภิญญา ๖ ซึ่งหมายถึงสภาวะของจิตที่เข้าถึงปัญญาสูงสุดระดับโลกิยะ (อภิญญา ๕) และเป็นภาวะที่จิตเข้าถึงปัญญาสูงสุดระดับโลกุตตระ (อัสวัคชญาณ) ที่ทำให้สุภททภิกษุบรรลุอรหัตตผล เป็นพระอรหันต์องค์สุดท้าย ที่สำเร็จก่อนพระพุทธองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน

งานของชีวิต

บุคคลมีงานของชีวิตที่ต้องทำอยู่สองอย่าง คือต้องทำงานภายนอกให้กับสังคม ให้กับส่วนรวม ให้กับครอบครัว ฯลฯ นอกจากนี้ยังต้องทำงานภายใน คือทำตัวเองให้มีบุญสั่งสมไว้ในดวงจิต เพราะสัตว์บุคคลมีบุญเป็นพลังผลักดันจิตวิญญาณเมื่อทิ้งร่างแล้ว ให้โคจรไปเข้าอยู่อาศัยในร่างใหม่ในสุคติภาพ คนส่วนใหญ่มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้หรือปัญญาทางโลกให้สูงสุด เท่าที่ตัวเองสามารถพัฒนาได้ ปัญญาทางโลกเห็นผิดว่าสัตว์บุคคลตายแล้วสูญ ตายแล้วมิได้ไปเกิดใหม่ตามที่บางคนพูดกัน ดังนั้นจึงใช้ปัญญาทางโลก ทำงานให้กับสังคมส่วนรวม และยังใช้ปัญญาทางโลกส่องนำทางให้ชีวิต ด้วยการประพฤติทั้งดีและชั่ว

ประกอบกับการพัฒนาความรู้ทางโลกมีผลทำให้อัธตา ตัวตน หรือความเห็นแก่ตัวเกิดขึ้น ยิ่งพัฒนาความรู้ทางโลกให้มีมากขึ้น ยิ่งทำให้อัธตาใหญ่และมีกำลังมากตามไปด้วย ความเห็นผิดและความเห็นแก่ตัวที่เกิดจากสัตว์บุคคลพัฒนาความรู้ทางโลกมาเพียงด้านเดียว ย่อมใช้ปัญญาเห็นผิดส่องนำชีวิต ไปในแนวทางของเหตุผลโดยไม่มีศีลธรรมรองรับ เมื่อใดที่ใช้ความรู้หรือปัญญาทางโลกแก้ปัญหา ย่อมแก้ปัญหาผิดทาง คือแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ แก้ปัญหาหนึ่งได้แต่ไปสร้างปัญหาอื่นให้เกิดตามมา ยิ่งกว่านั้นเมื่อนำความรู้ผิดๆ ไปสร้างเครื่องมือช่วยแก้ปัญหา เครื่องมือบางอย่างเมื่อนำไปใช้แล้วปัญหาหมดไปได้จริง แต่เกิดเป็นความเบียดเบียนสิ่งที่อยู่แวดล้อม ทำให้ธรรมชาติขาดสมดุล ส่งผลกระทบในทางลบ กลับมาสู่ผู้ใช้และผู้อยู่ร่วมสังคม ชีวิตที่เคยอยู่อาศัยอย่างสมดุล มีปัญหาน้อย กลับแปรเปลี่ยนไปสู่การมีชีวิตที่ขาดสมดุล มีปัญหาเพิ่มมากขึ้น คุณค่าของความเป็นมนุษย์ถดถอยลง จิตวิญญาณตกเป็นทาสของโลกธรรม วัตถุ กิเลส ตัณหา อุปาทาน ส่งผลถึงความมีอิสรภาพของชีวิตลดลง จึงห่างไกลจากความสงบสุขของชีวิต

ผู้อ่านลองถามใจตัวเองว่า ชีวิตที่สะดวกสบาย ชีวิตที่มีความสุข เป็นสิ่งที่สัตว์บุคคลปรารถนามีใช่หรือ การพัฒนาความรู้ที่ผิดทาง ส่งผลให้ความปรารถนาของมนุษย์ ห่างไกลออกไปจากชีวิต

มากขึ้นๆ ทุกคนที่เกิดมาแล้วต้องแก่ เมื่อแก่แล้วต้องตาย การตายเป็นการที่จิตวิญญาณปฏิเสธที่จะอยู่อาศัยในร่างเดิม จึงสลัดทิ้งร่างเดิม เพื่อไปหาร่างใหม่อยู่อาศัย เพื่อทำกิจกรรมใหม่ให้กับชีวิต จิตวิญญาณที่มากไปด้วยความเห็นผิด (โมหะ) ย่อมเปิดโอกาสให้พลังของบาป ผลักดันให้ไปได้ชีวิตใหม่อยู่ในภพของสัตว์เดรัจฉาน จิตวิญญาณที่มากไปด้วยความโลภ (โลภะ) ประพฤติทุจริตคอร์รัปชั่น ย่อมเปิดโอกาสให้พลังของบาป ผลักดันให้ไปได้ชีวิตใหม่เป็นสัตว์อยู่ในภพเปรต และจิตวิญญาณที่มากไปด้วยความโกรธ (โทสะ) ย่อมเปิดโอกาสให้พลังของบาป ผลักดันให้ไปได้ชีวิตใหม่เป็นสัตว์อยู่ในภพนรก เหล่านี้เป็นสัตว์ในหุคติมพทั้งสิ้น ดังนั้นการใช้ปัญญาเห็นผิดส่องนำทางให้กับชีวิต ย่อมเป็นการทำเหตุที่ไม่ดี ส่งผลให้เกิดเป็นความวิบัติทั้งในชีวิตนี้และในชีวิตหน้า

มนุษย์เป็นสัตว์ที่รักสุขเกลียดทุกข์ แต่มีบุคคลจำนวนมากไม่มากนัก พยายามที่จะลดทุกข์หรือปลดความทุกข์ให้หมดไปจากชีวิต ด้วยการพัฒนาจิตตนเองให้เข้าถึงความรู้สูงสุด (ภาวนามยปัญญา) ที่เข้าถึงความจริงแท้ (ปรมัตถสัจจะ) แล้วใช้ปัญญาเห็นแจ้งเช่นนี้ส่องนำทางให้กับชีวิต ส่องหาต้นเหตุแท้จริงที่ทำให้เกิดปัญหา จึงได้พบว่า ต้นเหตุที่แท้จริงของปัญหา อยู่ที่จิตของตัวเองที่ทำหน้าที่ไม่ถูกต้องตามธรรม ดังนั้นการแก้ปัญหาใดๆ ให้จบสิ้นไป ต้องแก้ปัญหาที่ใจของตัวเอง

ผู้มีปัญญาเห็นถูกตรงตามธรรม เลือกการดำเนินชีวิตนี้ให้ตัวเอง ด้วยการทำให้ถูกตรง บุคคลจะรวยได้ต้องให้ทาน บุคคลจะสวยได้ต้องมีศีล บุคคลจะดีได้ต้องบำเพ็ญจิตตภาวนา บุคคลจะหลับเป็นสุขตื่นเป็นสุขได้ต้องมีจิตเมตตา บุคคลจะมีความเจริญของชีวิตได้ต้องมีความกตัญญูกตเวทิตี

ผู้มีปัญญาเห็นถูกตามธรรมแก้ปัญหาคความหลงได้ ต้องพัฒนาปัญญาเห็นถูกตามธรรม แก้ปัญหาคความโลภได้ต้องหมั่นสละบริจาค แก้ปัญหาคความโกรธได้ต้องให้อภัยในทุกสิ่งที่ขัดใจ ผู้ใดมีจิตเป็นอิสระจากความหลง ความโลภ ความโกรธ ก็เป็นอันเชื่อมั่นได้ว่า เมื่อผู้นั้นตายทั้งโลกนี้ไปแล้ว จิตวิญญาณจะไม่โคจรไปเกิดเป็นสัตว์ใดๆ ในอบายภูมิ คือหนีอบายภูมิได้ชั่วคราว แต่หากเมื่อใดใช้ปัญญาเห็นแจ้งกำจัดกิเลสที่ผูกมัดใจ (สังโยชน์) สามตัวแรก คือ ลักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส จนหมดไปจากใจ สภาวะของจิตย่อมเข้าถึงความเป็นอริยบุคคลขั้นต้นคือพระโสดาบัน ผู้สามารถปิดอบายภูมิได้ คือตาย-เกิดไปอีกไม่เกินเจ็ดชาติ ย่อมเข้าถึงพระนิพพานโดยระหว่างนั้น จะไม่ลงไปเกิดเป็นสัตว์ในอบายภูมิ ซึ่งเรียกได้ในอีกทางหนึ่งว่า พันอบายภูมิ

สุดท้ายผู้มีปัญญาเห็นถูกตามธรรม สามารถเลือกชีวิตที่ดีให้กับตนเองได้ เลือกกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกครั้ง ต้องมีศีล ๕

คุมใจให้ได้ทุกขณะตื่น แล้วตายในขณะที่พลังของศีล ๕ ให้ผล บุคคลจะไปเกิดเป็นเทพบุตรเทพธิดาอยู่ในสวรรค์ ต้องบำเพ็ญทานและรักษาศีล หรือประพฤติกุศลกรรมบถ ๑๐ อยู่เสมอ บุคคลจะไปเกิดในพรหมโลก ต้องพัฒนาจิต (สมถภาวนา) จนเข้าถึงความตั้งมั่นเป็นฌาน แล้วตายในขณะที่จิตทรงอยู่ในฌาน พลังของฌานสมาบัติย่อมผลักดันจิตวิญญาณให้โคจรไปเกิดเป็นพรหมฯลฯ ทั้งนี้เพราะความสมปรารถนาเกิดขึ้นได้ด้วยใจ (มโน มยา) ที่ทำเหตุได้ถูกตรง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พลธรรมทั้งห้าประการคือ ลัทธิอาพาละ วิริยาพาละ สติพาละ สมาธิพาละ และปัญญาพาละ เป็นธรรมที่มีผลให้ใจมีกำลังสามารถต้านทานอำนาจของมารทั้งห้า คือกิเลสมาร ฆนธมาร อภิสังขารมาร เทวบุตรมาร และมัจจุมาร ดังนั้นผู้ใดปรารถนามีให้ใจตกอยู่ในอำนาจของมาร ต้องพัฒนาธรรมอันเป็นกำลังของใจ (พละ๕) ให้เกิดขึ้นได้แล้ว ความปรารถนาในสิ่งดีงามทั้งปวงย่อมเกิดขึ้น

บรรณานุกรม

๑. พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ๒๕๔๕ : พจนานุกรม พุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พิมพ์ที่บริษัท สื่อดะวัน จำกัด โทร. ๐๒-๕๙๓๓๕๒๑
๒. บรรจบ บรรณรุจิ ๒๕๓๗ : อลีติมหาสาวก สำนักพิมพ์ ธรรมสภา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพฯ
๓. สุวี มีผลกิจ - วิเชียร มีผลกิจ ๒๕๔๓ : พุทธกิจ ๔๕ พรรษา พิมพ์ที่บริษัท คอมพิวเตอร์ จำกัด กรุงเทพฯ ๑๐๒๕๐

ประวัติ ดร.สนอง วรอุไร

มีภูมิลำเนาอยู่ที่ตำบลคลองหลวงพ่าง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ท่านเป็นบุตรคนที่ ๖ จากพี่น้องทั้งหมด ๘ คน บิดามารดาของท่านเมื่อชีพทำสวน ทำไร่ในวัยเด็ก ท่านมีหน้าที่ใส่บาตรตอนเช้าทุกวันและนำอาหารที่มารดาจัดเตรียมไปถวายพระในวันสำคัญและวันพระตามประสาชีวิตในชนบทคุณนั้น

ท่านได้รับการศึกษาเบื้องต้นจากโรงเรียนสุวรรณศัลป์ไกลบ้าน หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ สงบลง ท่านและพี่ๆ น้องๆ ได้ย้ายเข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ อยู่บ้านที่บิดามารดาซื้อไว้ให้พี่น้องทุกคนอยู่ร่วมกันย่านประตูน้ำ โดยบิดามารดาได้ย้ายมาด้วย ท่านศึกษาในโรงเรียนวัฒนาศัลป์วิทยาลัยจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๘ ชีวิตท่านต้องรับผิดชอบงานส่วนตัว เช่น ซักรีดผ้าเอง และแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบงานในบ้านร่วมกับพี่ๆ น้องๆ ท่านเป็นอยู่อย่างมัธยัสถ์ อดออม และมีระเบียบ เมื่อถึงช่วงปิดเทอมก็พากันกลับไปเยี่ยมบิดามารดาเพื่อช่วยงานด้านเกษตรกรรม เช่น เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู เป็นต้นตลอดมา

ดร.สนอง วรอุไร สนใจฝึกสมาธิครั้งแรกในขณะที่เรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยสนทนากันระหว่างพี่ๆ น้องๆ แล้วนำมาฝึกหัดปฏิบัติเองเมื่อมีโอกาส จนถึงระดับอุดมศึกษา ท่านเลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จบปริญญาตรีสาขาโรคพืชเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ แล้วไปทำงานเป็นนักวิชาการเกษตร เผยแพร่ความรู้ด้านการปลูกข้าวปลูกเห็ดแก่ประชาชนในภาคอีสานอยู่ประมาณ ๒ ปี ในระหว่างนี้ ท่านแต่งงานมีครอบครัวและได้โอนย้ายจากการวิชาการข้าวกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มาเป็นอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สังกัดคณะวิทยาศาสตร์ เป็นอาจารย์รุ่นบุกเบิกมหาวิทยาลัยและบุกเบิกบัณฑิตวิทยาลัยด้วย

จากนั้นปีพ.ศ. ๒๕๑๔ ท่านก็ได้เรียนจบปริญญาโทเกษตรศาสตรมหาบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาเชื้อรา ปีเดียวกันนั้นเอง ท่านได้รับทุนโคลัมโบ

ไปศึกษาปริญญาเอก สาขาไวรัสวิทยา มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ นาน ๔ ปี ในระหว่างการศึกษ ท่านมิได้เดินทางกลับมาเมืองไทยเลย เพราะเรียนหนักมาก ท่านใช้เวลาว่างพักทำจิตนิ่งทุกวัน ซึ่งมีผลให้ท่านจดจำได้เร็ว เรียนเข้าใจง่าย และจบ ๔ ปีตามกำหนด

เมื่อกลับเมืองไทยในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ และมีเวลาว่างช่วงก่อนเปิดเทอมไปสอนนักศึกษา ท่านตัดสินใจอุปสมบทเพื่อพิสูจน์สังขารขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ณ วัดปรินายก แล้วมาฝึกวิปัสสนากรรมฐานกับพระเทพสิทธิมนี (โชดก ปธ.๙) ที่คณะท่า วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ทำพระจันทร์ ในช่วงระยะเวลา ๓๐ วัน ที่ท่านปฏิบัติตามคำสอนของครูบาอาจารย์อย่างมอบกายถวายชีวิตเป็นพุทธบูชา ท่านได้รับประสบการณ์ทางจิตและความก้าวหน้าในญาณอภิญญาต่างๆ มากมาย โดยหลังจากปฏิบัติได้เพียง ๑๐ วัน ท่านสามารถแยกกายกับจิตได้ และได้รับนิมิตไปแสดงธรรมเป็นครั้งแรกในชีวิต ณ ลานอโศก วัดมหาธาตุฯ นั้นเอง

เมื่อลาสิกขาบทแล้ว วิถีชีวิตของท่านเปลี่ยนแปลงไปมาก ด้วยความคิด ด้วยคำพูด และการกระทำซึ่งถูกหล่อหลอมจากภาวนามยปัญญา ที่ได้รับการพัฒนาจิตวิญญาณในครั้งนั้น ท่านได้รับเชิญเป็นองค์บรรยายด้านหลักธรรม คุณธรรม จริยธรรม ตามหน่วยงานต่างๆ องค์กรต่างๆ มากมาย และหลังจากเกษียณอายุราชการที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ท่านยังเป็นอาจารย์พิเศษถวายความรู้แก่พระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนาด้วย

ปัจจุบันท่านเป็นครูบาอาจารย์สั่งสอนธรรม โดยได้นำประสบการณ์ตรงของท่านเองมาเป็นแบบอย่าง สร้างจุดเปลี่ยนแปลงที่ดีให้กับชีวิตของคนจำนวนมาก มีกลุ่มคณะศิษย์ก่อตั้งเป็นชมรมกัลยาณธรรมช่วยกันเผยแผ่ ผลงานของท่านโดยทำเป็นหนังสือหลายเล่ม เช่น ทำชีวิตให้ดีและมีสุข, ยิ่งกว่าสุขเมื่อจิตเป็นอิสระ, ทางสายเอก, ตามรอยพ่อ, การใช้ชีวิตที่คุ้มค่า, มาดสติด้วยใจเกินร้อย, อริยมรรคนอกจากนี้ยังมีดีลับเทพ ซีดี และ MP3 อีกเป็นจำนวนมาก

ผลงานเรื่อง “ทางสายเอก” ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษโดยอาจารย์ที่วัดศักดิ์คุรุจิตรธรรม เพื่อให้ชาวต่างชาติได้มีโอกาสศึกษาถึงประสบการณ์การปฏิบัติธรรมและการพัฒนาจิตวิญญาณของท่านเพื่อเสริมสร้างความศรัทธาในวิชาวิปัสสนากรรมฐานสู่ยอดวิชาเอกของโลก

รายนามผู้ร่วมศรัทธาพิมพ์หนังสือ **กำลังใจ**

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	จำนวนเงิน
๑	คุณพจน์ ทองลิมา, คุณวิศาล - คุณอุดมพร กล้าสายเพชร	๑๕,๐๐๐
๒	ผู้เข้าพิธีกรรม มศว. องค์รักษ์ ๒๙ มิ.ย. ๕๓	๑๓,๙๙๔.๖๕
๓	คุณศุภากิจ สำราญชัยกร	๑๑,๙๘๐
๔	คุณสุปราณี เห็นเจริญ	๑๐,๕๒๐
๕	คุณนรินทร์ เทวตประวิษฐกุล	๑๐,๐๐๐
๖	คุณสุวดี สมถวนิช	๙,๐๔๐
๗	คุณธีระชัย พงศ์มันัจฉิต	๙,๐๐๐
๘	น.ท.หญิงพัชฎ์สุทธิ ไกรมาตย์	๕,๐๐๐
๙	คุณธิดา โมลิกรัตน์	๔,๖๐๐
๑๐	ดร.ปรียาภรณ์ เจริญบุตร	๔,๐๐๐
๑๑	คุณปฐม ปานณรงค์	๔,๐๐๐
๑๒	คุณธีระชัย พงศ์มันัจฉิต	๓,๖๖๐
๑๓	คุณมาลี	๓,๒๐๐
๑๔	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๒,๖๔๐
๑๕	คุณสุชาติ ชินวาระเสริฐ	๒,๕๐๐
๑๖	คุณกุหลาบ เข็มลา	๒,๓๒๐
๑๗	คุณนรี พรวิเศษคุณ	๒,๒๖๕
๑๘	คุณกตน์อรจนา สุทธะลักษณ์	๒,๐๐๐
๑๙	คุณพิรุณ จิตต์ชื่น	๒,๐๐๐
๒๐	คุณสุรัตน์ - คุณกรรณิกา วงศ์ชาญศิลป์	๒,๐๐๐
๒๑	คุณศุภาสิริ อริยวุฒยากร และครอบครัว	๒,๐๐๐
๒๒	พ.ต.อ.บุญเสริม - คุณยุพดี ศรีขมภู	๒,๐๐๐
๒๓	คุณศุภาศิริ อริยวุฒยากร	๑,๘๐๐
๒๔	คุณบุญสม ทัดละมัย	๑,๘๐๐
๒๕	คุณสุเทพิน รณเร็น	๑,๕๑๐
๒๖	ร้านนารถ ปากน้ำ	๑,๕๐๐
๒๗	คุณกัมพูสิริ โนนฤทธิ์	๑,๕๐๐
๒๘	คุณประจัน มีทรัพย์, คุณชญาณี แสงบุญส่ง	๑,๕๐๐
๒๙	คุณวรงค์ นิตินู	๑,๕๐๐

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	จำนวนเงิน
๓๐	คุณณนัชชา อารีกุล	๑,๓๖๐
๓๑	พลตรีณรงค์ พูลสวัสดิ์	๑,๓๑๐
๓๒	คุณปรีชา ลิมชัย	๑,๒๙๐
๓๓	คุณสุภาพ ทิพย์ทัศน์	๑,๒๐๐
๓๔	คุณอรทัย ไทยผลิตเจริญ	๑,๒๐๐
๓๕	คุณธัญพร ปิติมัตถ์	๑,๑๕๐
๓๖	คุณแสงสุทธิศิลป์ พ่วงค์	๑,๑๑๐
๓๗	คุณสุกัญญา ยั่งยืน	๑,๑๐๐
๓๘	คุณออม พิมพ์พันธ์	๑,๑๐๐
๓๙	คุณโชติ ปานเพ็ชฌุญะ	๑,๐๒๑
๔๐	คุณประเสริฐ จอมสวรรค์	๑,๐๒๐
๔๑	คุณรวัด-คุณวัลยา แสงนิล	๑,๐๐๐
๔๒	คุณอุดมพร สายเพชร และครอบครัว	๑,๐๐๐
๔๓	คุณโชคชัย - คุณวิลาวัลย์ อิงค์ชัยกุลรัชต์	๑,๐๐๐
๔๔	คุณอานภาพ ทัดพิทักษ์กุล	๑,๐๐๐
๔๕	คุณพัชริน ธนชัยสิทธิ์	๑,๐๐๐
๔๖	คุณชัยสิทธิ์ บุญมี	๑,๐๐๐
๔๗	คุณวิภา อัทฉะวินท์	๙๐๐
๔๘	คุณณรงค์ คงแก้ว	๘๐๐
๔๙	คุณอมรรัตน์ มั่นจัก	๘๐๐
๕๐	คุณกุหลาบ เข็มลา	๗๖๐
๕๑	คุณอรุณี คลังทอง	๗๐๐
๕๒	คุณยุพา - คุณภาณุพงศ์ พงคะบุตร	๖๖๐
๕๓	คุณวิชัย ธรรมไทยศรี	๖๒๐
๕๔	คุณแน่น้อย อนันต์จรัสสุข	๖๐๐
๕๕	คุณณัฐศิลป์ สวัสดิ์, คุณนุสรณ์, คุณรัชชี่มานุช ติววิวัฒน์	๖๐๐
๕๖	คุณภาณุวิทย์ เกียรติธวัชร์	๕๐๐
๕๗	คุณฐาปณี ถาวรพานิช และครอบครัว	๕๐๐
๕๘	คุณชลิตา จิระวัฒนา	๕๐๐
๕๙	คุณภาณุจนา คุ่มทรัพย์, ด.ช.จิรวินน์ เวชแพทย์	๕๐๐

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	จำนวนเงิน
๖๐	คุณชนิดรา ลิทธิไส	๕๐๐
๖๑	คุณอุดมศรี โกลลวิลาศ	๕๐๐
๖๒	คุณวราพรณ์ - คุณวราพินณ์ - คุณวรวีร์ เดชะสกุล	๕๐๐
๖๓	คุณอุษา รัตนภาสกร	๕๐๐
๖๔	คุณญาณัก อวารณ์	๕๐๐
๖๕	คุณเจริยา วีระพันธ์เทพ	๕๐๐
๖๖	คุณฐิติพันธ์ เลิศเรืองอมร	๕๐๐
๖๗	คุณทัศนัย หล้าเนียม	๕๐๐
๖๘	คุณวันพร จำปานคร	๕๐๐
๖๙	คุณภาณี ไพบูลย์เลิศ	๕๐๐
๗๐	คุณปลื้ม ยุ่นสมาน	๕๐๐
๗๑	คุณฤดี เจริญบุญญากุล	๕๐๐
๗๒	คุณภาณุจนา รงคะศิริ	๔๕๐
๗๓	ร.สุพิชญา	๔๕๐
๗๔	คุณพนารัตน์ นะลิตา	๔๓๐
๗๕	คุณอรทัย แซ่เตี๋ย	๔๑๐
๗๖	คุณพรศรี ดิลกรัตนตระกูล	๔๐๐
๗๗	คุณวรรณธนา เขียวดอกน้อย	๔๐๐
๗๘	คุณระวีวรรณ (เบ็ด) วังน้ำเขียว	๔๐๐
๗๙	คุณธนากร วราโชติศิริญ	๔๐๐
๘๐	คุณสิริพงษ์ พงศ์กัญญาภาพ	๔๐๐
๘๑	คุณอักรณี อัครวิวัฒน์กุล	๓๙๐
๘๒	คุณจรรยาพรณ์ สุธรรมพรณ์	๓๙๐
๘๓	คุณธัญญาพัทธ์ วงศ์มงคลธรณ์	๓๘๕
๘๔	คุณประเสริฐ ชัยประสิทธิ์	๓๖๐
๘๕	คุณวีโรจ เวทย์ธัญญาภรณ์	๓๕๐
๘๖	คุณกัญจน์ณัฐ เทอญชูชีพ	๓๕๐
๘๗	คุณคมทัต สุขพานิชย์ยิ่งยง	๓๔๐
๘๘	คุณต่อสกุล ธีระพัฒน์	๓๓๐
๘๙	คุณนพพร นัตรีไชยสิทธิ์กุล	๓๐๐
๙๐	คุณนันทกร ลักกะพลางกูร	๓๐๐

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	จำนวนเงิน
๙๑	คุณวาสนี ลักกะพลางกูร	๓๐๐
๙๒	ต.ญ.ปวีณ์กร ลักกะพลางกูร	๓๐๐
๙๓	คุณเจรรยา ศรีบัณฑิต	๓๐๐
๙๔	คุณอุกฤษฏ์ - คุณแซมศักดิ์ อายตวงษ์	๓๐๐
๙๕	คุณรัตนา เจียรมั่นคง	๓๐๐
๙๖	คุณจินต์คุจิ ไค้งสูงเนิน, คุณจรจันทร - คุณนภอนงค์ ทรงบรรพต	๓๐๐
๙๗	คุณวิรัชพร นราพรพิพัฒน์	๒๘๐
๙๘	คุณวลีพร เจริญวิวัฒน์ภาสกร	๒๗๐
๙๙	คุณวัชร พรมสมบูรณ์ศิริ	๒๕๐
๑๐๐	ร.ต.ท.(หญิง)วิรัชกุล กิ่งวิจิตร	๒๔๐
๑๐๑	คุณกวิศา สุขสุนทรีย์	๒๓๐
๑๐๒	คุณพิสิฐพล กิตติมิตรสกุล	๒๑๐
๑๐๓	คุณดารารัตน์ แผลมหลวง	๒๑๐
๑๐๔	คุณวุฒิชัย กี่ประสพสุข	๒๐๐
๑๐๕	คุณอมฤต กังวาลไกล	๒๐๐
๑๐๖	พระชัยพร จันทวโร	๒๐๐
๑๐๗	คุณพรเพ็ญ หลินปิยวรรณ	๒๐๐
๑๐๘	คุณทิพาพร หลวงบำรุง	๒๐๐
๑๐๙	คุณสุวิชา พูลเกษ	๒๐๐
๑๑๐	คุณเหมือนฝัน ชาติเชิดศักดิ์	๒๐๐
๑๑๑	ครอบครัวนิพัทธ์กุล	๒๐๐
๑๑๒	คุณวราวุฒิ	๒๐๐
๑๑๓	คุณรัชณี แสงนาค	๒๐๐
๑๑๔	คุณนงเยาว์ เสือโต	๒๐๐
๑๑๕	คุณนิยม จิราพงษ์	๒๐๐
๑๑๖	คุณสาลินี จันทรรักษ์	๒๐๐
๑๑๗	คุณสุชานต์ พชรพัชร์	๒๐๐
๑๑๘	พญ.เต็มศิริ ทัพฐิระนันท์	๒๐๐
๑๑๙	คุณปิ่นเกียรติย์ พรมรัตนพงศ์	๒๐๐
๑๒๐	คุณวิสาร ศรีทรง	๒๐๐

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	จำนวนเงิน
๑๒๑	คุณวันเพ็ญ ชัยเชื่อนพันธ์ และครอบครัวอุทิศให้คุณอุดม ชัยเชื่อนพันธ์	๒๐๐
๑๒๒	คุณอภิชาติ สมุทรพุทธา	๒๐๐
๑๒๓	คุณธงชัย เหล่าพานิช	๑๗๐
๑๒๔	คุณเอธิพันธ์ ทยไยดม	๑๕๐
๑๒๕	คุณยุภา วงศ์อุไร	๑๕๐
๑๒๖	คุณผลองชัย คงบ้านเทิง	๑๔๐
๑๒๗	คุณเกษนิณ จักรกฤษณ์	๑๔๐
๑๒๘	คุณวัฒนา ภาสกร	๑๓๐
๑๒๙	คุณสมาสิ์วรรณ บุญวงศ์	๑๓๐
๑๓๐	พ.จ.อ.ยุทธนา มาลากุล	๑๓๐
๑๓๑	ด.ญ.ศุภิสรา - ด.ญ.ชนิตาภา - ด.ญ.ชนาธิภา สมณะ	๑๓๐
๑๓๒	คุณกิ่งดาว อยู่พิพัฒนา	๑๓๐
๑๓๓	คุณอรนิษา วัชรทัศน์กุล	๑๓๐
๑๓๔	คุณอัญชลี ม่วงชุ่ม	๑๒๐
๑๓๕	อ.วัฒนา ภาสกรณ์	๑๒๐
๑๓๖	คุณสกาวัลักษณ์ พวงเพชร	๑๒๐
๑๓๗	คุณธารัตน์ กาญจนวิสิษฐผล	๑๐๐
๑๓๘	คุณกรองทอง กาญจนวิสิษฐผล	๑๐๐
๑๓๙	คุณนงนุช วรรณสุข	๑๐๐
๑๔๐	คุณสิทธิ์นิชา วงศ์วิลาศ	๑๐๐
๑๔๑	คุณอนุสรณ์ โชติสถิตย์ชัย	๑๐๐
๑๔๒	พ.ต.อ.บุญเสริม - คุณยุพดี ศรีชมภู	๑๐๐
๑๔๓	ครอบครัวนามสุบิน	๑๐๐
๑๔๔	คุณภาวณา เตชนิม	๑๐๐
๑๔๕	พ.ต.อ.บุญเสริม - คุณยุพดี ศรีชมภู	๑๐๐
๑๔๖	คุณศิริพรรณ นักร้อง	๑๐๐
๑๔๗	คุณพยอม มณีเพ็ญศรี	๑๐๐
๑๔๘	คุณจิว ไข่มู รพ.สมุทรปราการ	๑๐๐
๑๔๙	พ.ต.อ.ประเทือง นาคบัว	๑๐๐
๑๕๐	คุณอำไพ กลิ่นกำธกุล	๑๐๐

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	จำนวนเงิน
๑๕๑	คุณณัฐชนก บุคยานนท์	๑๐๐
๑๕๒	คุณอารีวรรณ งามโรจน์สวัสดิ์	๑๐๐
๑๕๓	คุณวรรณวิสา รัตติบุตร	๑๐๐
๑๕๔	คุณเมะลิ จัตวงศ์	๑๐๐
๑๕๕	คุณอริวัฒน์ รัชชระเวโรจน์	๓๕๐
๑๕๖	คุณสุคนธ์ พลรัฐนาสิทธิ์	๑๐๐
๑๕๗	คุณสุพรรณ รัตนรังษิวัฒน์	๑๐๐
๑๕๘	ด.ช.ชิษรพงศ์ รัตนรังษิวัฒน์	๑๐๐
๑๕๙	คุณเสาวลักษณ์ เพ็ญอภิชาติ	๑๐๐
๑๖๐	คุณเมะลิ เล็กชื่น	๑๐๐
๑๖๑	คุณปรารถณี ขวนปกรณ์	๘๐
๑๖๒	คุณสุนีย์ เอกภพสกุลวงศ์	๘๐
๑๖๓	คุณจิวิญญูรณ์ เกตราพูนสินไชย	๗๐
๑๖๔	คุณอาทิตย์ยา เอื้อชัยกุล	๗๐
๑๖๕	คุณภาคิน สมัครณะสาร	๖๐
๑๖๖	คุณอาภรณ์ อนุรักษ์ธนากร	๖๐
๑๖๗	คุณมานกพันธ์ มีมานัส	๖๐
๑๖๘	คุณเสาวลักษณ์ แสนวิทยากร	๖๐
๑๖๙	คุณเกรียงไกร คุณมงคลวุฒิ	๖๐
๑๗๐	คุณราตี เอื้อพิทักษ์	๖๐
๑๗๑	คุณอิม เงินมาบุญช่วย และคณะ	๖๐
๑๗๒	คุณศรัณทิพย์ ประเสริฐเลิศ	๕๐
๑๗๓	คุณสงกรานต์ แสงสุข	๕๐
๑๗๔	คุณทวีพร โสพรรณพนิชกุล	๕๐
๑๗๕	คุณบุณปรีย์ ครอบมกระโทก	๔๐
๑๗๖	คุณอำนาจ ปลอดภัย	๔๐
๑๗๗	คุณศิริอร โชติสถิตย์ชัย	๔๐
๑๗๘	คุณอำนาจ ปลอดภัย	๓๐
๑๗๙	คุณศิริวุฒิ ควารสุข	๒๐
๑๘๐	คุณสังเวียน	๑๐
๑๘๑	คุณเพิ่มพงศ์ - ด.ช.เอกสิทธิ์ ธนพิพัฒน์สังจา	๑๐
รวมศรัทธาททั้งสิ้น ๑๘๘,๒๔๕.๒๕		